

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים החסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגהיק שליט"א

בני ברק - אלעד

כ"ט מנחם אב תשס"ח

ראה

שנה י"ב גליון תקע"ד

תוכן העניינים

- לקח טוב.....עמוד ב'
- דבש תמרים.....עמוד ג'
- בשפתי צדיקים.....עמוד ד'
- פרפראות לחכמה.....עמוד ה'
- ודרשת וחקרת.....עמוד ו'
- פניני התורה.....עמוד ח'
- חוקים להורותם.....עמוד ט'
- הילולא דצדיקיא.....עמוד י"ג
- משולחן מלכים.....עמוד ט"ז
- דברות קודש.....עמוד כ"ד

וזכרת כי עבד היית במצרים

בארמון יקר ומעומד בכלי כסף וכלי זהב ואבני יקרות ישב לו המלך כאשר כל מעדני עולם וחמודי תבל סמוכין על שולחנו, אולם סקרנות עוררה בלבו לדעת סיגם ושיחם של בני מדינתו, לכן נהג לפרקים לצאת לטיול בעיירות המרוחקות כדי לראות מקרוב מהנעשה ונשמע בכל מדינות מלכותו.

על אם הדרך נתקל פעם המלך ברועה צאן אשר ישב סמוך לעדר צאנו וחילל בחליל, המלך נשבה בקסמי הצלילים העדינים, ולא היה יכול לעזוב את המקום, כאשר סיים הרועה את נגינתו, ניגש אליו המלך כדי לדבר אתו ומצא כי הוא מלא חכמה ותבונה ושכלו חד וחריף מאוד.

המלך התפעל מאוד, וביקש מהרועה לבוא עמו לארמונו ולהיות סמוך על שולחנו, הסכים הרועה ובא אל המלך לארמונו, הרועה ישב תדיר בבית המלך, והמלך היה מתייעץ עמו בכל דבר, עד שהרועה הפך להיות לאחד משרי המלך החשובים, השרים קינאו מאוד בשר החדש החביב כל כך על המלך, ומשום כך הם העלילו עליו כי הוא גונב מאוצר המלך.

קרא המלך את השר כדי לחקור אותו, אולם השר הוכיח לכולם כי הוא ישר ונאמן מאוד, למרות כל זאת שיכנעו השרים את המלך ללכת לבית השר ולבדוק אולי ימצאו שם סימנים לגניבה מבית המלך, הלכו כולם לבית השר, ונוכחו לראות שביתו מרוהט בפשטות רבה, הם עברו מחדר לחדר, עד שהגיעו לחדר אחד אשר היה נעול על מנעול ובריה, המלך שאל לו: מה יש בחדר, אדוני המלך, נפל השר על ברכיו והתחנן: בבקשה ממך, אל תבקש לראות מה יש בחדר זה, משום שכוש אני ממה שמונח בו, תחננוני השר רק חזקו את השדות המלך, ומשום כך הוא התעקש כי יפתחו את החדר.

כאשר פתחו את החדר ראו כולם כי החדר ריק ואין בו מאומה, רק תרמיל רועים ישן וחליל, תמהו המלך והשרים וביקשו הסבר, נענה השר ואמר: אדוני המלך, מיום בואי לארמונך לא התנאותי כלל במעמדי הרם, וזאת בשביל שבכל יום אני נכנס לחדר זה, מחלל בחליל ונזכר שהייתי בעבר רועה צאן פשוט, דבר זה מסייע לי שלא ירום לבבי ולא אתנשא על שאר הבריות, או אז נכחו כולם לדעת עד כמה יקר הוא אותו שר שנשא רועה נאמן תמיד.

עפ"י משל זה מסביר השאגת אר"י את מאמדה"כ "וזכרת כי עבד היית במצרים", זכירת העבדות תועיל לכל יהודי שלא יבוא לידי גאווה, כאשר הוא יזכר באותם ימים בהם היה עבד במצרים, ועל ידי כך יחדור ללבו ענוה והיא תסייע לו לעבוד את בנאמנות.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות למס'

011-972-527617061

☆

בכדי להשיג הגליון בכל שבוע

אפשר לפנות ל:

a.ch.bnb@gmail.com

לכה טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

תזבח" ורק אז רשאי הנך לאכול בשר
"ואכלת בשר". (אבני זכרון)

★

**כי יהיה בך אביון מאחד אחיך לא
תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך
מאחיק האביון,** אם כבר נאמר בתחילת
הפסוק "אביון מאחד אחיך" למה חזר ואמר
"מאחיק האביון" אלא דרכו של עולם כי
נקל בהרבה לתת צדקה לעני השוב נכבד
ונשוא פנים, מאשר לתת לעני פשוט,
לפיכך אמרה תורה, "כי יהיה בך אביון
מאחד אחיך" אם יבוא אליך עני מיוחס
ומכובד, שהוא אחד ומיוחד מאחיק (כמו
שרשי הח"ל על כבש אחד המיוחד בעדרו) הריני
סמוך ובטוח בכך כי "לא תאמץ את לבבך"
אלא נתון תתן לו ברצון, שכן גם לבבך
יכסים לך, ואולם דורש אני ממך כי "לא
תקפוץ את ירך מאחיק האביון" אפילו אם
יבוא אליך אביון פשוט, אחד מאחיק
הרגילים, שאז לא יתנך לבך לפתוח לו את
ידך, גם במקרה כזה עליך להתחזק ולא
תקפוץ את ירך ממנו, אלא תתן לו על אף
קשיחות לבך. (אמרי שפר)

★

כי פתוח תפתח את ירך לו, בגמ' (כ"י).
מעשה ברב פפא שהיה עולה במדרגות
ונשמטו המדרגות מתחת רגליו והיה נתון
בסכנה, אמר לו רב חייה, "שמא עני בא
לידך ולא פרנסתו", וצ"ב מנין לו לרב חייה
כי עונש זה בא על שאינו נותן צדקה, אלא
מפני שזה מרומו בפסוק בטעמי הנגינה של
המילים "פתוח תפתח" שהם "דרגא תביר"
היינו המדרגות נשברות באם אין
מקיימים "פתוח תפתח". (ביכורי אבני)

★

**כל הבכור אשר יולד בבקרך וכו'
תקדיש לה' אלוקיך,** רמז להמחשבה
הראשונה בקומו של האדם בבוקר, "כל
הבכור" כל מחשבה ראשונה, "אשר יולד
בבקרך" אשר יבוא אליו בבוקר בקומו
ממטתו, "תקדיש לה' אלוקך" עליו
להקדישו לה', שלא יהשוב בדברי חולין,
אלא יהרהר בענינים רוחניים. (שפת אצות)

בטוח הוא כזאת שיקבל את הברכות, לכך
כתבה התורה "את הברכה אשר" תשמעו"
שהרי בטוח שישמעו, ולכן מוסב עליו
הלשון 'אשר', ואם ח"ו יארע ויכנס אליו רוח
שמות ולא ישמע אל מצוות ה', אז יבוא
עליו קללה, אבל זה רק בגדר ספק "אם" לא
תשמעו. (תולדות יצחק)

★

**וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל
שאתו כי ירחק ממך המקום,** דבר שאדם
עושהו מתוך רצון והשק, לעולם אינו קשה
לו ואינו מביאו לידי עייפות, אבל אם הוא
עושהו באונס ושלא ברצון, הריהו נהפך לו
חיש מהר לעול ולמשא, "אם ירבח ממך
הדרך" שהדרך העולה בית א-ל נראית
בעיניך ארוכה מדי, וגם "לא תוכל שאתו"
המשא מעיק עליך עד לבלי נשוא, הרי זה
סימן מובהק כי ירחק ממך המקום" שרחוק
ממך השי"ת הנקרא 'מקום' שכן אלמלא
היה הוא ומצוותיו קרוב אל ליבך, לא הייתה
הדרך רבה בעיניך ויכול היית לשאת את
המשא בנקל. (אלשיך)

★

השמר לך וכו' כל ימך על אדמתך, על
האדם לזכור תמיד שלא יתנאה עצמו ולא
יכעים את יוצרו, כי בסך הכל הוא רק עפר
ואפר, ועפר אתה ואל עפר תשוב, וזה
טרמו כאן הפסוק באומרו "כל ימך על
אדמתך" היינו שכל ימך תחשוב שהנך
עומד למות כיום מן הימים ותחשוב "על
אדמתך". (מאמר מרדכי)

★

**כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן
תאכלנו,** כשם שדרך הצבי בשעה שהוא
רץ, פונה הוא לאחוריו לראות אם אין מי
שרדפו "כאשר יאכל את הצבי" כך עליך
לנהוג בשעת האכילה "כן תאכלנו" לבדוק
ולתבונן כל זמן בעת האכילה שלא ירדוף
אותך יצרן ולהכשילך בתאוה. (אמרי אמת)

★

**רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת
בשר,** תחילה עליך לזבח את כל תאוותך
ולבטלה עד כדי כך כי "בכל אות נפשך

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה
וקללה, דרכו של עולם כשרוצים לקרב ילד
קטן ללימוד התורה, מראים לו אגורה ושוט,
ואומרים לו: אם תלמד תקבל את האגורה
ואם לא תלמד תספוג מלקות בשוט, וכל זה
מפני שעדיין שכלו של הילד פעוט מלהבין,
שעצם לימוד התורה ברכה היא, ועצם אי
לימוד התורה קללה היא, אבל מי שמתבגר
וקנה דעת, שוב אין צורך להראות לו את
האגורה והשוט, כי מבין הוא מעצמו שעליו
לחפוץ בלימוד התורה, לפי שידעית התורה
ברכה היא לאדם, ואי ידעית קללה היא
לאדם, לפיכך אומר משה רבינו לבני
ישראל, ראו והכלמו עד היכן הגעתם,
שעכשוו אחרי ארבעים שנות עמל
ונסיונות, "אנכי נותן לפניכם היום ברכה
וקללה" שאני צריך עוד להציע לכם אגורה
ושוט, הרי כבר הגיעה העת שתבינו
מעצמכם שהברכה הוא לימוד התורה
בעצם, ותבינו "את הברכה אשר תשמעו"
זה שאינכם שומעים היא הקללה "והקללה
אם לא תשמעו" שאי לימוד התורה בלבד זו
לעצמה דבר לא טוב. (רבי דוד מלעזוב ז"ל)

★

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה
וקללה, האנוכיות של האדם "אנכי" יש בה
שני הפכים: ברכה וקללה, כי בעוד שמצד
עצמה הגאוה פסולה, הרי כאשר שמתמש
בה האדם לעבודת השי"ת, בבחי' ויגבה לבו
בדרכי ה', הופכת היא להיות ברכה, וזה
אומר הפסוק ה"אנכי" הוא "נותן לפניכם
היום ברכה וקללה" וממשיך הפסוק ואומר:
"את הברכה אשר תשמעו" כשנא לשמוע
במצוות ה' אז הגאוה היא ברכה, "והקללה
אם לא תשמעו" אם מתנאה לצורכו או
הגאוה היא קללה ולא ברכה. (מאור ושמש)

★

**את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה'
אלוקיכם והקללה אם לא תשמעו,** וצ"ע
למה בברכה כתב "אשר תשמעו" ובקללה
כתב 'אם' לא תשמעו, אלא כי כל אדם יש לו
חזקת כשרות, והדבר הבטוח ביותר הוא
שלא יחטא, אלא ישמע אל מצוות ה', ולכן

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

להחזיר, הוא רק משום דלאחר קבלת התורה בהרה סיני יש לנו דין ישראל ושפיר יוכל השי"ת לתת לנו במתנה, וזהו ביאור הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, היינו נותן בתורת מתנה, ועל זה רמז אנכי שבעשרת הדברות בנר סיני, דבאמת כל זה מגיע לנו מדין מתנה שזכינו שיהא מותר לתת לנו מתנה בעת שקבלנו העשרת הדברות בהר סיני.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ובליקוט ברכה וקללה למה נאמר לפי שנאמר החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה, שמא יאמרו הואיל ונתן המקום לפנינו שני דרכים באיזה שנרצה מהם נלך, ת"ל ובחרת בחיים, ונראה בהקדם דברי הגמי מבטלין ת"ת להוצאת המת, וכתב הרא"ש דדוקא סתם בני אדם מבטלין ת"ת להוצאת המת, אבל מי שתורתו אומנתו אינו הייב לבטל מלימודו, וכתב בזה בקרן לדודן הטעם שנצטוו הכהנים באוהרת לנפש לא יטמא כי הכהנים היו מוקדשים להנות בתורה ככתוב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו, ומאחר שתורתם אומנתם אין להם להתעסק בנגמ"ח של אמת אלא לעסוק בתורה, וזהו ביאור דברי המדרש לפי שנאמר החיים והמות נתתי לפניך, היינו שני דרכים נתן בידינו לעבוד אותו, החיים זה התורה כי הוא חי, והמות זה נגמ"ח, שמא יאמרו הואיל ונתן המקום לפנינו שני דרכים לעבוד אותו, באיזה שנרצה מהם נלך ואין אנו צריכים להתייגע בתורה כי אפשר לעסוק בנגמ"ח, ת"ל ובחרת בחיים שיעסוק בתורה תמיד ואז אינו צריך לעסוק בנגמ"ח.

(הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א)

והחמור לא יגונה לקבל שכר או עונש, כיון שכ"א מוכרח מצד טבעו מיום הבריאה, כ"כ אין ראוי שיקבל הצדיק שכר והרשע עונש, ואהדרו ליה חבריו כי הדבר תלוי בידי האדם כי ברא הקב"ה יצה"ר שעיי נעשה רשע, אבל נתן ביד האדם תכלין היא התורה נגדו ע"כ, וז"ש ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, לכאורה קשה הא"ך שייך ליתן ברכה וקללה והרי האדם מוכרח מצד טבעו, לזה המשיך את הברכה אשר תשמעו פ"ת תורי"ה, כי עיי כח התורה הדבר תלוי בידי האדם. (ברך משה)

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ובכע"ט איתא ראה אנכי שבעשרת הדברות, ויובן בהקדם מה שמתלונן בזה"ק דבני צווחין בצלותא ביומא דכיפורי ככלבין הב הב לנא מזונא, ואים לא נבוש ולא נכלם ביום הנורא הוה לבקש למלאות רצונינו, וכתב ביישב פנים להמליץ על בניי כי כל בקשתינו עולה אל תכלית אחד המיוחד שאם יסייע הקב"ה בידינו מכל טוב עוה"ז יהא סיפוק בידינו לעבדו ית"ש בהרחבת הדעת, וז"ש דוד המלך אחת שאלתי, שאינו אלא שאלה דהדרא בעינא לבעלים, אותה אבקש שבתי בבית הי כי ימי חי להוות בנועם הי, וא"כ הרי הדבר חוזר אליו עיי"ש, והנה כתב באוה"ק לפרש מה שהזכיר הכתוב הר סיני במצות שמיטה, עפ"י מאמר הגמי לא תתן להם להם מתנת של חנם וא"כ ישראל קודם שקבלו התורה דינם כעכו"ם ואסור ליתן להם הארץ, ואחר קבלת התורה יכול ליתן להם, לזה אמר בהר סיני שבזה יכול ליתן לומר כי תבאו אל הארץ אשר אני נותן לכם ע"כ, ונמצא הי"ה בטוב עוה"ז אשר נותן השי"ת לנן במתנה ע"מ

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ויתבאר על פי מ"ש אאמ"ר בקדושת יו"ט לבאר הגמי במסי שבת בנר הנוכה בש"א פוחת והולך ובה"א מוסיף והולך, הדנה כל עבודתינו הוא להרחיב גבול הקדושה ולהשפיל כח הפטרא אחרא ולהכניעה, והא בהא תליא, כי אמלאה החרבה וכשזה קם זה נופל, ולזה בית שמאי שהם מסטרא דגבורה סברי פוחת והולך, דהיינו לבער הקליפה וממילא יתרבה הקדושה, ובית הלל שהם מסטרא דחסד סברי מוסיף והולך להטיב מעשינו ולהרבות כח הקדושה וממילא יתמעט הטומאה ע"כ, והנה ידוע כי הלכתא כבי"ה לגבי ב"ש, וא"כ העיקר להמשך הברכה לישראל היינו להגביר כח הקדושה, והקללה ממילא יחול על ראש שוניאנו עיי"ז, ויתמעט כחם, וזהו כוונת הכתוב ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, ברכה רומז על העלת כח הקדושה, וקללה רומז על הכנעת כח הטומאה, ומדי עסקם בתורה ומצוות מתעלה ומתרומם כח הקדושה ונכנע כח הטומאה כי כשזה קם זה נופל, וע"כ הקדים קודם הברכה כי צריך להקדים הברכה והקללה מאליו יחול על הפטרא אחרא.

☆

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. ויבאר עפ"י הגמי ביקש איוב לפטור את העולם אמר רבשי"ע בראת שור פרסתיו סדוקות וכוי בראת צדיקים בראת רשעים מי מעכב על ידך ומאי אהדרו ליה חבריו ברא הקב"ה יצה"ר ברא לו תכלין תורה, וביי המהרש"א כי איוב טען שהאדם מוכרח במעשיו בתולדתו במטעו, לכן לקח דמיון מן השור שהוא מוכרח שבמינים והחמור שהוא שפל שבמינים, והשור לא ישובח

קהל יטב לב ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק

קול דנה וישועה באהל צדיקים
קול צהלה ורנה, שפתותינו תרננה, נברך לאלוקינו,
שהשמחה במעונינו, עת הזמיר הגיע בגבולינו,

ובהדרת קודש ובאותות כבוד ואהבה, נשגר בזה ברכת מזלא טב"א, אל מול פני הדרת גאון מאורינו ומאליפנו, המסור מריחוק מקום וקירוב הלב למענינו, שר התורה והיראה, לוחם מלחמת ה' בעוז ובגבורה, משריש בלכות רבבות אלפי ישראל מסוף העולם ועד סופו שיטת רביה"ק הברורה, מלהיב לבבות בני ישראל בדברים אהובים היורות זיקים ושבבים, ר"ם על כל רמ"ם. חסידא ופרישא, בוצינא קדישא, נהורא נפישא,

כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

לרגל השמחה שבמעון קדשו באירוסין נכדתו

בת לחתנא דבי נשיאה רב האי גאון וגדול, מבצר מעוז ומגדול,
המאור הגדול למגמשלת התורה והיראה, מורביץ תורה בעוז ובתפארה, לבית אבותיו נור עטרה,

הגה"צ רבי חנוך העניך אשכנזי שליט"א

דומ"ץ שכונת עצי התמרים ורב ביהמ"ד אבני צדק קרית יואל יע"א

עב"ג החתן החשוב והמצויין, עדיו לתפארת ולגאון, שמו הטוב הולך לפניו, כגזע אראלים ותרשישים,
החתן הרב יו"ט טייטלבוים שליט"א

בן הרה"ג ר' משה טייטלבוים שליט"א - בן הגה"צ רבי יוסף טייטלבוים שליט"א, אב"ד נעפלעמין
וחתן הגה"צ אב"ד סאן פאולא בראזיל שליט"א - חתן הגה"צ הישיש אבד"ק מעלבארן שליט"א

ומצלאין אנו לחיי מלכא מרנא ורבנא, יזכה השי"ת לנהל את עדת מי מנה, מתוך נחת והרחבת הדעת, על מי מנוחות ינהלינו ובמעגלי צדק ינחנו, ויזכה לרוות רוב נחת דקדושה מכל יו"ח במדה גדושה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עדי נזכה במהרה לרגלי מבשר צדק משמע ישועה, בביאת משיח צדקינו, במהרה בימינו אמן.

המברכים בחדרת קודש ובקידה חמש מאות
הנהלת הקהילה

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה

פ"א באו לפני הרה"ק מטשערקאס זי"ע וסיפרו לו שהתפשט מגיפה בעיר אחת הסמוכה לקיבו, והרבה מאחב"י ניגפים, והפצירו בו לעורר רחמי שמים, מיד קם ונסע לשם ואמר שיתאספו כל הקהל ברחוב העיר, אנשים נשים וטף, וישא מדברותיו לפנייהם בהתעוררות גדולה, ולבסוף פרש כפיו אל העדה וקרא בפסוק מפ' ראה, ואמר בזה"ל: "ראה אנכי" ראו אותי, הסתכלו בקלסתר פנים שלי, "אנכי נותן לפניכם היום ברכה", כי ברך אברככם שכל הרואה אותי היום הוא מובטח לו שישלים שנתו, ותיכף נמתקו הדינים מעל יהודי המקום והמגיפה נעצרה.

ראה אנוכי

סיפר רביה"ק זי"ע שפעם ראשונה שנסע הייט"ל להרה"ק ר' אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע הי' עוד בחיים חיותו של הישמח משה, וזה הי' כשאכל הרה"ק משינאווא קעסט אצל הישמח משה וגם הייטב לב אכל אז קעסט אצל זקינו, הגיע הרה"ר הרבי ר' אשר'ל לסאבראנץ (הי' שם בעדע) הרה"ק משינאווא השתייך לראפשיץ, אביו הק' הלא נסע לראפשיץ על כן נטל רשות מהישמח משה ונסע לסאבראנץ, אמנם הייטב לב הי' ירא מזקיניו על כן חשב בדעתו שיעשה עצמו לחולה ואמר להרופא הבית שיגיד שהוא צריך ליסע על ארבע שבועות לסאבראנץ (הייטב לב אמר שלא הי' שקד כי הרה"ק מראפשיץ הוא רופא נפשות) כן הי' וכן עשה, ונסע לסאבראנץ, כשהי' שם נהנה מאד מעבודתו של הרה"ק מראפשיץ, חשב הייט"ל בדעתו, בכל עת שארצה ליסע לראפשיץ "וועל איך מוזן האבן א רפואה צייגעניש", זקני הישמח משה אינו מזכיר את הרה"ק מראפשיץ, אמנם כשיכיר אותו יאמר לי שאסע לראפשיץ, נגש להרה"ק מראפשיץ ואמר לו, בדרך חזרה לעיר ראפשיץ יסע הרבי לאוהעל לזקיני, הרה"ק מראפשיץ הסכים, וכן עשה, בדרך חזרה נסע לאוהעל ופגש הישמח משה עם הרה"ק מראפשיץ ודיברו יחד, בניו לבני נתמלא החדר עם אנשים, והיו שם ביניהם מתנגדים וסתם המון עם שדיברו בקול רם ושחוק, פתאום אמר הרה"ק ר' אשר'ל: ראה אנכי, "עטץ קוקטס מיך אן, איך קוק ענק אן ווי מגושם עטץ זענט", הייטב לב כששמע זאת נבהל מאוד כי פחד שזקנו יקפיד על שהתבטא כ"כ בחריפות על אנשי עירו, כי ר"א הי' אברך נגד הישמח משה (כי הישמח משה הי' קשיש גם מחותנו הרה"ק מראפשיץ), על כל הטמין עצמו הייט"ל, הרה"ק מראפשיץ נסע לדרכו ואחר כמה ימים חיפש הישמח משה את הייט"ל, כשזקיניו צוה שיבא הוכרח לבא, ואמר לו זקיני "איך בין דיר מזכיר טובה די האסט מיר אהער געברענגט דעם ראפשיצער רב, איך האב גרויס הנאה געהאט ער איז א ירא שמים".

גם לרבות את אבותיהם..

הרה"ק רבי יהושע מאוסטראווי זי"ע [בנו של הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע] שבת פעם בשבת קודש פרשת ראה אצל הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע, לביל שב"ק בעת עריכת שולחנו הטהור פתח השר שלום זי"ע באמירת התורה על הפסוק (יב, לא)

כי כל תועבת ה' אשר שנה עשו לאלוהיהם כי גם את בניהם ואת בנותיהם ישרפו באש לאלוהיהם, ופרש"י גם לרבות את אבותיהם ואמותיהם א"ר עקיבא אני ראיתי עובד כוכבים שכפתו לאביו לפני כלבו ואכלו, והקשה למה צריכין לעדותו של רבי עקיבא, הלא מפורש הוא בפסוק גם את בניהם וגו' ישרפו באש, ותירץ אלא מאי דרבי עקיבא רצה לומר אני ראיתי זאת בעצמי עכדה"ק, אחר עריכת השולחן כשהלכו לבית האכסניא אמר אחד מאנשי הרה"ק רבי יהושע מאוסטראווי שבאו עמו לשבות בבעלא, הייתי נותן משקה אם אחד יפרש לי כוונת התורה שאמר הרה"ק מבעלזא נענה לו רבו הרה"ק מאוסטראווי, עשה כדברך ולך הבא יין ואני אומר לך. כשהביא המשקה אמר לו הרה"ק דע לך שכל החידוש של הרה"ק מבעלזא היה שגם הוא ראה עתה כזאת שבן הרג את אביו, ומזה יצמח טובה וישועה לאיזה איש ישראל פירש ולא הוסיף, למחרת השבת הגיע אדם אחד עם בשורה טובה אל הרה"ק מבעלזא שזכה בדבר המשפט הקשה שהיה לו עם אדון אחד, אשר הזכיר לפניו מספר שבועות קודם, וניצל מסכנה גדולה וסיפר היהודי לפני הנוכחים שם בבית הרה"ק מבעלזא עובדא היכי הווי, כי שני הצדדים העמידו סגורים אב ובן היינו האדון העמיד לצידו את האב ואני לקחתי לצידו את הבן, במשך המשפט הייתי בסכנה גדולה אולם בטחתי בברכתו הקדושה של רבינו, ומן השמים יעזרונו וכאשר יגזור כן יקום, והנה ראו זה פלא לביל שבת זו קם הבן על אביו עו"ד של האדון והרגו נפש וכיון שכן הודיעוני על ביטול המשפט, עתה ראו כולם בצדקת פירושו של הרה"ק מאוסטראווי בדברי הרה"ק מבעלזא בעת עריכת השולחן שפעל בדבריו הקדושים ישועה לאותו יהודי.

ולא ירע לבבך בתתך לו

הרה"ק ר' בונם מפרשיסחא זי"ע נסע פעם דרך העיר שיפס, ובאותה עיר היה דר חסיד אחד בשם ר' זלמן והיה עני גדול, כשבא ר' בונם לאכסניא שלו שלח לקרוא את ר' זלמן ואמר לו שיעשה סעודה בשבילו כדרך החסידים, ונתן לו כסף לקנות צרכי הסעודה בהרחבה, באמצע הסעודה ראה הרה"ק מפרשיסחא כי כל בני הבית הולכים בבגדים קרועים, מיד נתן לר' זלמן כסף עבור בגדים חדשים לכל בני הבית, אחרי הסעודה ציוה לר' זלמן לקנות משקה ושוב נתן כסף בהרחבה, ומכל הנתינות הללו נשאר לר' זלמן גם די כסף מזומן, בשעת פרידתם הוציא הרה"ק סכום כסף ונתן לר' זלמן ולא רצה ליקח, באמרו הלא נשאר לי מכל מה שנתת לי עד עכשיו, השיב לו הרה"ק מפרשיסחא ואמר: הנה בתוה"ק כתוב "נתן נתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו" כלומר מי שנותן להעני בתורת רחמנות, מפני שרך לב הוא בטבעו ואינו יכול לסבול הצרות של העני, זה אינו בכלל צדקה, וז"ש התוה"ק ולא ירע לבבך בתתך לו שצריך ליתן לו כ"כ עד שלא תהיה לו עוד רחמנות על העני המקבל ואז הוא מקיים מצות צדקה, ואף אני כן שנתיות הראשונות היו מפני הרחמנות וזה לא נקרא צדקה, ורק אחרי שכבר נתתי לך כל מה שהיה חסר לך, שוב אין אני נותן לך מפני הרחמנות אלא מפני מצות צדקה.

וועד שבת מירון

שע"י קהל יטב לב ד'סאטמאר ב"ב
בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתנו שליט"א

הודעה ובקשה

פונים אנו בזה שוב אל ציבור אנשי שלומינו קהל עדתינו הע"י

כי היות שרבים מאנ"ש כבר תפסו דירות במירון
לשבת המתאחדת דקהילתינו הק'

שתתקיים אי"ה בשב"ק פרשת נצבים הבעל"ט

וכמות הדירות הפנויים הולך ואוזל

אשר על כן אלו המעוניינים לנסוע יחד עם בני ביתם שיחיו
יזדרזו לשכור מבעוד מועד

למטובת הציבור אפשר לקבל על ידינו רשימות של הדירות במירון

המעוניין יכול לפנות ולקבלו

אצל הר"ר אשר אנטשיל אילאוויטש הי"ו

בכבוד רב

וועד שבת מירון

פרפראות לחכמה

מאמרים נהמדים, ע"ד דרוש מיוסדים,
כפתור ופרה משוקדים

מהונך אל תיקרי מהונך אלא גם מגרוך, דקאי על מצות צדקה, כי אפילו מי שאינו יכול לכבד את ה' מהונו כי אביון הוא, מ"מ יכבד את ה' מגרונו לאחרים שיתנו.

☆

ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וכו' והיה כך חטא, ולכאורה יל"ד למה מדגיש הכתוב דווקא כאן שאם לא יקיים מצוה זו יהיה בו חטא, הלא בכל המצוות אם אינו מקיימן יש בו חטא, ונל"פ דהנה איתא בגמ' (בבא בתרא י:) שאל טורנוסרופוס הרשע את רבי עקיבא אם אלוקים אוהב עניים הוא מפני מה אינו מפרנסם, אמר לו כדי שניצול אנו בהן מדינה של גיהנום, אמר לו אדרבה, זו מחייבתן לגיהנום משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על עבדו וחבשו בבית האסורים, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא כועס עליו, ואתם קרויים עבדים, שנאמר כי לי כל בני ישראל עבדים, השיב לו רבי עקיבא אמשול לך משל למה הדבר דומה למלך בשר ודם שכעס על בנו וחבשו בבית האסורים, וצוה עליו שלא להאכילו ושלא להשקותו, והלך אדם אחד והאכילו והשקהו, כששמע המלך לא דורון משגר לו, ואנו קרויים בנים, שנאמר בנים אתם לה' אלוקים, עכ"ד הגמ'.

פירות הנשרים מדברינו כי עי"ז שאנו קרויים בנים להקב"ה זה המחייב לנו לתת צדקה, והנה מודעת זאת שתשובה מהני רק לישראל מפני שאנו בבחינת בנים למקום, ואב שמחל על כבודו כבודו מחול, משא"כ באומות העולם שנקראים עבדים ומלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ומעתה יובן היטב מאמה"כ ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו מפני שתאמר שזהו נד רצון השי"ת שעשאו עני, וע"כ שאתה מחזיק א"ע לעבד, וכדברי הגמ', ולפי"ז לא תועיל תשובתך "והיה כך חטא".

☆

ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו וכו' והיה כך חטא, ויל"פ דהנה לפעמים כשיבקשו מאיש ממון לצדקה, יאמר שיש לו אח אביון ומצוה בקרובים יותר מרחוקים, וז"ש ורעה עינך באחיך האביון דהיינו שתאמר שרעה עינך לתת צדקה מפני שאחיך אביון הוא, אבל באמת "ולא תתן לו" היינו שגם לאחיך האביון לא תתן, אזוקרא עליך אחיך אל ה'.

☆

שבעת ימים תחג לה' וגו' והיית אך שמח. ויל"פ עפ"י שדרשו חז"ל דרשו והיית אך שמח לרבות ליל יום טוב האחרון של חג, ומקשים המפרשים הלא אכין ורקין מיעוטיין הן ואיך בא לרבות. ויל"ל דהנה בחג הסוכות ישנם כמה וכמה מצות שיש לשוב עליהם סוכה ארבעת מינים, שמחת בית השואבה ועוד, וכל אלו המצות נוהגות רק בשבעת ימי החג, ולא ביום השמיני שנתמעט מכל אלו המצוות ולא נשאר בו רק מצות שמחת החג לבדה. וזהו שאמרו והיית אך שמח לרבות ליל יום טוב האחרון של חג, ובאמת ריבוי זה מיעוט הוא ודו"ק.

(הגר"א מוולונא)

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. כבר הקשו המפרשים הלא כשהקב"ה מעבב שרן של מצות ונותנן בעוה"ב, עובר הוא על לא תלין ותרצו דכיון שניתנה תורה ע"י שליח הוא משה רבינו ע"ה ובאופן זה אין עוברים על לא דלא תלין ולפי"ז אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענום, ולא ע"י שליח והשכר על אלו מגיע בעוה"ז, וזה שנאמר ראה אנכי השכר עבור קיום מצוות אנכי נותן לפניכם היום בעוה"ז ברכה, וקללה, ר"ת והקדן קיימת לו לעולם הבא.

☆

כי יהיה כך אביון וכו' לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון, כי פתוח תפתח את ירך וכו' ונל"פ הפסוק עפ"י"מ דאי במדרש (קדלת רבה פ"ה פ"ד) אמר רבי מאיר בשעה שבא אדם לעולם ידיו הן קפוצות, כלומר כל העולם כולו שלי הוא ואני נחלו, וכשהוא נפטר מן העולם ידיו הן פשוטות, כלומר לא נחלתי מן העולם הזה כלום ריקם באתי וריקם יצאתי, וז"ש ולא תקפוץ את ירך מאחיך האביון, שלא תחזיק הכל בידך מבלי לתת לזולתך, כי זכור תזכור שגיגע עת כי פתוח תפתח את ירך, ותהיינה יריך פשוטות ולא יטול מן העולם הזה כלום, רק פועל צדקות אם תהיה ואת ילוך לבית עולמך.

☆

נתון תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו וי"ל דהנה הנותן צדקה הרי רצונו וחפצו לקיים המצוה בשלימות, ליתן להעני די מחסורו אשר יחסר לו, אולם כמה יש בכוחו של בן אדם ליתן, וכמה שנתן להעני עדיין לא נתן שיעור מספיק כדי צרכי היצאות העני, ועל זה כואב לבו של הנותן שלא נתן די הצורך ורוצה ליתן לו יותר, אכן יש עצה לזה ליתן להעני גם זכות המצוה עצמה ושכרה, וזוה כבר נתן לו מתנה מרובה, שהרי אין קץ לשכרה של המצוה, וזשה"כ נתן תתן לו – שתתן לו גם את ה"נתנו", היינו מצות הנתנה בעצמה, וממילא ולא ירע לבבך בתתך לו – שלא יכאב לבבך על מה שלא נתת לו יותר, כי בגלל הדבר הזה ירכך ה' אלוך ווא"כ כבר נתת לו ברכה מרובה דהיינו מלבד ממנוך גם שכר המצוה שמגיע לך על הנתנה.

☆

כי לא יחדל אביון מקרב הארץ על כן אנכי מצוה לאמר פתוח תפתח את ירך. ונל"פ דלכאורה מה יעשה האביון שאין ביכולתו לקיים את מצות הצדקה אך י"ל דהנה אמרו חז"ל (בבא בתרא ט) גדול המעשה יותר מן העושה ומשום כך איש שאין לו ממון מוטלת עליו חובה לעורר אחרים ולדבר על ליבם שיפתחו את ידם לתת צדקה, וז"ש הכתוב "נתנו תתן לו" אולם הלא יודעים אנו כי לא יחדל אביון מקרב הארץ ואיך יקיים הוא מצות צדקה, לכן מסיים הכתוב "על כן אנכי מצוה לאמר" (גם לאחרים) פתוח תפתח את ירך, דהיינו שהיה מעשה אחרים לצדקה, וזוה תקיים מצות צדקה בהידור כי גדול המעשה יותר מן העושה, וזוה יובן ג"כ מה שדרשו חז"ל (פסיקתא רבתי ע"פ עשר תעשר) כבר את ה'

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאולוגים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בדיני וגדרי הענקה

הענקת עניק לזו מצאנך ומגרנך ומיקבך (ראה י"ד מ"ו)

נתחייב בה עדיין כלל בעודו מחיים, ורוצה לבאר סברת הקצות הא דלא הקשה אליבא דכו"ע עפ"ד הריטב"א (הו"ד בקצות סי' שמ) דאפי' למ"ד דמשעת משיכה נתחייב השואל באונסין מ"מ אינו אלא שעבוד נכסים ולא שעבוד הגוף, דחייב הגוף הוא דייקא משעת אונסין, עכ"ד, עכ"פ חזינן מדבריו דיתכן שיחול חיוב ושעבוד על הנכסים עכשיו על דבר שיתחייב אח"כ מאחר שסיבת החיוב של שעת אונסין הוא מכח חלות דין שואל שחל עכשיו, וא"כ ה"ה י"ל דה"נ בהענקה דאע"פ דחייב הענקה חל אח"כ בשעת יציאה מ"מ מאחר שסיבת החיוב הוא העבדות, שפיר י"ל שחל מעכשיו שעבוד נכסים על דין הענקה שיחול אח"כ.

וכעין סברת הקה"י הנ"ל ביארו האחרונים ביתר ביאור עפ"ד הנמוקי יוסף בב"ק (כב) דהזורק חץ וקרע שיראין לאחר מיתתו גובין מן היורשין, ומשום דמעשה המחייב על השיראין הוא הזריקה,

וביאור הדבר הוא, דשעבוד נכסים נהיה ע"י המעשה המחייב ולא ע"י החוב, ולכך אף דהחוב לא חל עליו כיון שבשעת קריעת השיראין כבר שבק חיים, מ"מ איכא שעבוד נכסים, כיון דדין שעבוד נכסים הוא מחמת הדין ערבות דנכסיה דבר נש אינון ערבין ליה, והערבות הוא על מעשה המחייב, וממילא כשזרק חץ מיד חל דין ערבות שהנכסים ערבים על מעשה הזריקה לחיובים שיצאו אח"כ מזה, ולהכי אף שקריעת השיראין היה לאחר מיתה מ"מ הנכסים היו כבר ערבים מחיים, וקנין השעבוד באמת יחול רק אצל היורשים מצד הערבות שחלה מחיים, ולפי"ז ה"ה הכא בהענקה נראה דהמחייב אינו היציאה דנימא שהמחייב הוא רק אחר מיתה, אלא המחייב הוא העבדות שהוא עד רגע היציאה וכדכתיב בקרא כי משנה שכר שכיר עבדך, דהעבדות הוא המחייבת הענקה לכשיצא, ולהכי אף שחלות החיוב באמת לא יחול אלא לאחר מיתה, מ"מ הערבות של הנכסים כבר חל עם המיתה, ועי"ז חל השעבוד עליהם לאחר מיתה

הנה בפסוק הנ"ל נצטווה האדון להעניק לעבדו בשעה שיוצא לחירות, מכל טוב שיש לו בביתו, והוא גמ' ערוכה בקידושין (טז) וכל הדרשות שדרשו לרבות ולמעט במצוה זו, עכ"פ הוא כמלוה הכתובה בתורה.

הקצוה"ח (סי' לט סק"א) הקשה אליבא דרב ושמואל דסברי בפרק גט פשוט (קעה) דשעבודא לאו דאורייתא, ומשמע התם דאפי' במלוה הכתובה בתורה סברי דשעבודא לאו דאורייתא וכמ"ש הש"ך, והקשה לפי"ז הא דתניא בקידושין (ש) ואלו מעניקין להם היציאים בשנים וביובל ובמיתת האדון ואמה העבריה בסימנן וכו', ולכאורה האיך שייך הענקה במיתת האדון הרי אינו גובה מן היורשין אפי' כתובה בתורה.

ואפשר דהך הענקה במיתת האדון אינו חוב אביהם אלא חוב עצמם, ומנכסי עצמן צריך ליתן הענקה אפי' אם לא הניח להן אביהן נכסים, דהוי כאילו קנו יורשין עבד והוציאו אותו לחירות, ואע"ג דלא קנו אותו מעולם דהא נפיק על ידי מיתת האדון, מ"מ הקנין והחירות באין כאחד, אבל מסיים דהסברא לא מכרעת הכי, וצ"ע.

☆

הקהילת יעקב (קדושין סי' כג) הקשה על דברי הקצות למה העמיד קושייתו דייקא ארב ושמואל דסברי שעבודא לאו דאורייתא, דהרי קושייתו יש להקשות אכולי עלמא אפי' אי נימא דשעבודא דאורייתא, מ"מ הרי הוא דייקא על חוב שנתחייב אביהן בעודו בחיים ונשתעבדו נכסיו, אבל חיוב הענקה פשוט הוא שאינו חל החיוב אלא בשעת יציאה דהיינו בשעת מיתת האדון דהא עד עכשיו לא היה מחוייב בהענקה, וכן כתב להדיא בשיטה לא נודע למי בקידושין (טז) ד"ה בורח וגו' דאין אומרים גבי בורח תצא עבודה בהענקה "דלא מחייב ליה הענקה כלל עד דמשלים בהדיה" ע"ש.

וכיון שכן את"ל שהענקה אינו חיובא דאורייתא, ועצמן אלא מדין שעבוד שנתעבדו נכסי אביהן, תמוה הוא האיך נשתעבדו נכסי אביהן אהענקה שלא

אמנם במקנה קידושין (טז) בד"ה ר"ש וכו' כתב דמה שגובין מן הירושין הוא רק מדין שעבוד נכסים ולא משום שהחיוב עליהם.

☆

ועצם תירוצו דהוי כאילו הירושין ירשו עבד ויצא מרשותם דבבת אחת חלו הירושה והיציאה, והקה"י (שם) מבאר באופן אחר עפ"מ"כ הרמב"ם (כפ"ב מעבדים ה"ב) מצוה לומר לו צא בשעת יציאה, ואע"פ שלא אמר לו הוא יוצא, ע"ש, וכן הוא במכילתא (משפטים) בשם רשב"י ובשביעית יצא וכו' מלמד שמצוה לומר לו צא וגו'.

והנה מצוה זו לומר לו צא בפשוטו הוא על אדם זה שלולי דין יציאה היה הוא מחזיק בו ועליו צוותה שיאשר ויקיים יציאתו וישלחנו ושיוצא בשש שלולי דין שש היה האדון מחזיק בו המצוה הוא על האדון לשלחו, ושיוצא במיתת האדון שאלולי דין יציאה דמיתת האדון היה מחזיקים בו הירושין לעבד, אז המצוה חלה עליהן לומר לו צא ולאשר יציאתו וחירותו, ולפי"ז י"ל שמצוה הענקה אינו בדוקא על מי שעבד אצלו אלא המצוה להעניק הוא על זה שמצוה לשלחו שהרי כתיב כן וכי תשלחנו לא תשלחנו ריקם, וא"כ שפיר חייבין הירושין בהענקה אפי' אם לא נאמר דהוי כאילו ירשו ויצא מרשותן, ולפי"ז יוסר דחיקת הקצות שסברתו אינו מתקבל על הלב כמו שהוא מעיד עליה.

☆

ויש מהאחרונים שמבארין דברי הקצות בתירוצו (עיין במלואי חושן על הקצות) עפ"י ד הגר"ז (בבתי הגרי"ח קידושין ט"ז) דמה דאין עבד עברי עובד הירושין, אין זה משום דאין לאדון כח מצד דיני ממונות להוריש העבד לירושין, אלא שהוא מזכותי העבד שאינו חייב לעבוד רק לאדון ולא לאחר, ובכהאי גוונא שאינו מגרע זכותו שפיר הוי בעלים עליו, ולכן יכול להנחיל הנחלה דריב"ב, ומביא ראייה ליסודו ממש"כ הרמב"ם בפ"ד ה"י דאין האדון יכול למכור אמה העבריה ולא ליתנה לאדם אחר בין רחוק ובין קרוב ע"ש, ואי נימא שהוא חסרון בבעלותו לגבי מכירה, מה הוצרך להשמיענו דבין רחוק ובין קרוב, ועכ"ה דוודאי אין חסרון בבעלותו, והא דאינו יכול למכרו הוא דין בהלכות עבד דאינו מחוייב לעבוד לאחר וזה גורם להפקיע ולבטל המכירה, כן מתאמרא משמיה דהגר"ז, ולפי"ז י"ל דלענין להוציאו לחירות שזה אינו מגרע זכותי העבד הוי שפיר בעלים עליו.

ובאמת יש נידון במנחת חינוך (מצוה תפב) אי מצוה הענקה הוי מצוה גרידא או הוי שעבוד נכסים, והמנ"ח מחדש דאפי' אי נימא דהענקה הוי רק מצוה ולא שעבוד נכסים, מ"מ בי"ד יורדין לנכסיו,

כמו שמבואר בראשונים דגם למ"ד שעבודא לאו דאורייתא מ"מ יורדין לנכסי הלווה דמבואר בכתובות (פג.) דלמ"ד פריעת בע"ה מצוהאי אמר לא ניהא לי לעיבד מצוה, מ"מ מכין אותו עד שתצא נפשו מדין כפיה על המצוה, ומהאי טעמא ירדין לנכסיו דעד שאתה כופיה בגופו כופיהו בממונו, וה"נ גבי הענקה אפי' אי לא הוי חוב ממוון וליכא שעבוד נכסים, מ"מ מדין כפיה על המצוה ירדו בי"ד לנכסיו, ע"ש בדבריו.

אמנם ידוע יסודו של הגר"ש שקאפ על קו' הקצות (סי' לט סוסק"א) שהקשה אמאי גבי רבית קצוצה אין בי"ד יורדין לנכסיו, ואמאי לא ירדו לנכסיו מדין כפיה על המצוה מהאי סברא כתבו הראשונים שעד שאתה כופיהו בגופו כופיהו בממונו, ותי' ע"ז הגר"ש דמצד דין כפיה על המצוה לחוד אין הבע"ה יכול לזכות בנכסי הלווה בעל כרחך, וכדי שיוכל לזכות בנכסים צריך שיהיה חוב ממוון, שאז יש לו זכות על הבעלים שבעלותו לא תעכב עליו מלזכות בממונו, ולהכי דווקא בפריעת חוב כתבו הראשונים שאפי' למ"ד שעבודא לאו דאורייתא מ"מ יכול בי"ד לכופו ע"ז ולירד לנכסיו כיון שיש לבע"ה זכות ממוון על הבעלים, ועי"ז הוא זוכה בנכסים. והא דפריך בגמ' שם כי אמר לא ניהא לי דאי עבד מצוה מאי, היינו מצד איזה דין יש לבי"ד כח להתערב בענין, דבשלמא אי שעבודא דאורייתא הרי יש לבע"ה זכות בנכסי הלווה, וכשאינו רוצה לפרוע הוא מעכב בידו את שעבודו, ובי"ד יכולים ללהכותו על שהוא מעכב את שעבודו, אבל אי שעבודא דאורייתא ואיכא רק מצוה דפריעת חוב מאיזה דין יכולין בי"ד להכותו, וע"ז מתרץ בגמ' מדין כפיה על המצוה, והידשו הראשונים דא"צ דוקא להכותו אלא עד שאתה כופיהו בגופו כופיהו בממונו ויכולין לרדת לנכסיו, אבל בזה עדיין לא זוכה בנכסים, ורק מצד החוב ממוון שיש לו על הלווה יכול הוא לזכות בנכסים, ומהאי טעמא בחזרת רבית קצוצה דהוי מצוה גרידא אין בי"ד יורדין לנכסיו דאין יזכה בנכסים, ובי"ד יכולים רק להכותו מדין כפיה עד שיאמר רוצה אני ויתן נכסיו מרצונו, ולפי"ז ה"ה גבי הענקה אי הוי מצוה גרידא לא ירדו בי"ד לנכסיו מדין כפיה, והוא לכאורה נסתר עפ"י המנ"ח.

ועד להוצאת ספרי ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

55 Forest Rd. Monroe N.Y. 10950 (845) 783-5800 #3

בס"ד

ישמח לב מבקשיה

בשמחה רבה הננו מודיעים לאנ"ש הוגי
תורה ולומדי, ובפרט לתלמידי ישיבתנו
הקדושות די בכל אתר ואתר, שבעז"ה אנו
עומדים כעת באמצע עריכת

ספר

חידושי תורה

דרושים על התורה

מב"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בלילי שבתות משך שנות תשס"ז - תשס"ח

הספר יכיל לערך ד' מאות עמודים

ויופיע אי"ה בתחלת החורף שנת תשס"ט הבעל"ט

מחיר נמוך לתלמידי הישיבות \$7

ועוד \$1 לכל לעי"נ

מחיר מיוחד לבני הכולל \$8

ועוד \$1 לכל לעי"נ

הרוצה להשתתף בדמי קדימה יפנה בהקדם להר"ר אהרן מאיר ווייס הי"ו

פלא: 050.4113992

בכבוד רב

ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

פנינים וחידושים בגמרא מס' ביצה הנלמד במסגרת הבורת "יסודי התורה"

נר"נ ע"י אחד המג"ש

פניני התורה

כיון ששבת ווי אבדה נפש

בגמרא (דף ט"ז ע"א) "דאמר רבי שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקדוש ברוך הוא באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר שבת וינפש [וינפש נדרש כשתי תיבות זי נפש' כלומר] כיון ששבת [שנסתיימה השבת אז וינפש] ווי אבדה נפש [אז על הנפש שהלכה לה].

מעלת נשמה יתירה

ברש"י (ד"ה נשמה יתירה) כתב "רוחב לב למנוחה ולשמחה ולהיות פתוח לרוחה ויאכל וישתה ואין נפשו קצה עליו". נראה בדברי שאל שכתב שיש אנשים שבשבת יוכלו לאכול לרוב ובכל השבוע מסתפקים במיעוט, ואבותינו ספרו לנו מהחסיד הקדוש מו"ה אברהם מאנטוורפן שכתב שיש אנשים אשר כל השבוע היה מתענה משבת לשבת ארבעים שנה וביום השבת היה אוכל בלי שיעור וערך לכבוד שבת]. השיטמ"ק פירש שבשבת חל על האדם שפע אלקי, ויותר שכל לעסוק בתורה ולעיין במעשי ה' (וע"ע בהקדמת המאירי לבית הבחירה שהאר"ק בזה).

דיוק בלשון הגמרא

השלה"ק (ויקה"פ תורה אור ג') מדייק לשון הגמרא כיון ששבת ווי אבדה נפש שלכאורה היה לה לגמרא לומר כיון ששבת ווי תאבד נפש' היות והנשמה יתירה מסתלקת רק במוצ"ש, וכתב לבאר שהכוונה היא שכיון שמגיע השבת ומרגיש במעלתה של הנשמה יתירה מבין את גודל האבידה שנאבדה ממנו במוצ"ש שעברה, וכך הם דברי הגמרא "ווי" היה לו במוצאי שבת שעברה כ'שאבדה' לו הנפש'. ובספר בן יהודע מבאר שתיבת 'אבדה' במספר אותיותיה הוא בגימטריא וי', וזהו כוונת הגמרא "כיון ששבת ווי אבדה נפש' שוי' הוא בגימטריא אבדה, ומהי האבידה, אבדת הנפש עיי"ש.

עם אמירת ויכולו בתחילת השבת

הטעם שאומרים ויכולו וכו' וינפש בתחילת השבת, הרי לכאורה היה צריכים לאמרם במוצ"ש שאז מסתלקת הנשמה יתירה, הובא בשם הבעש"ט ה"ק שעל ידי שיוודעים שהנשמה יתירה תסתלק במוצ"ש משמרים יותר את השבת שלא לילך לבטלה.

*

עם שמברכים על הבשמים במוצ"ש, ואין מברכים במוצאי יו"ט

כתב בשיטמ"ק שלכן מריחים בשמים במוצאי שבת כדי להשיב את הנפש, אבל משבת ליום טוב אין מברכים מפני שהחג עצמו משיב את הנפש (שיטמ"ק). וביארו התוספת (פסחים ק"ב: ד"ה רב אמר) שהמאכלים של החג הם משיבים את הנפש כמו הבשמים, אך במוצאי יו"ט אין מברכים על הבשמים מפני שביום טוב אין נשמה יתירה.

אבל הרשב"ם (שם) חולק וסובר שביום טוב יש נשמה יתירה ולכן אין מברכים במוצ"ש שחל בו יו"ט על הבשמים, אך עדיין קשה מדוע במוצאי יו"ט אין מברכים בו על הבשמים כמו במוצאי שבת, ותירץ השפ"א שחלוק הוא יו"ט משבת, היות ושבת היא קבועה וקיימא וקדושתה באה מאליה, לכן נסתלקת במוצ"ש, משא"כ יום טוב הרי ישראל מקדשים את הזמנים ודבר שהוא בא במעשה עצמי אינו מסתלק אלא נשאר קבוע וקיימא.

לעילוי נשמת

הרב החסיד המפ"ר רבי חנני' יו"ט ליפא ב"ר עזריאל שווארטיץ ז"ל

נלב"ע י"ט מנחם אב תשנ"ח לפ"ק

ת.נ.ג. ב.ה.

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי היים

ב"ב

ארץ הקודש תובב"א

אלקא דמאיר עננו

ע"ץ חיים היא למחזיקים בה

ברגשי הודאה והוקרה, נברך בזאת השורה, ברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב, לידידינו החשוב והנכבד, רודף צדקה וחסד, האי גברא רבא ויקירא, תומך נלהב של כוללינו המעטירה, מגדולי תומכי מוסדות התורה בכל קצוי תבל, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה בפרט ובכלל,

הרבני הנגיד החשוב והנכבד

מוה"ר **גד ליה יוסף יודא אויש הי"ו**

אב"י במאנסי י"א

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו,

בנישואי בנו

החתן החשוב והנעלה מו"מ בתוי"ש

כמר חיים הי"ו

עב"ג הח' שתחי' כמזל טוב ובשעה טובה ומוצלחת

בזכות החזקת התורה, יושפע לכם רב שמחה ואורה, ואך ששון ושמחה בביתם יהי' שורה, עדי נוכה לשמחת עולם על ראשינו במהרה, בביאת משיח צדקינו, ומלכינו בראשינו, בב"א.

ביקרא דאורייתא

הנהלת הכולל בארה"ק

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

חוקים להורותם

הל' ברכות (יד)

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

זמן שיעור השתיה

וכן כתב בס' ברכת הבית (שט"ז סט"ו) וטעמו דהוי ספק ספיקא ספק שמא ההלכה כמ"ד דשיעור שתייה בכדי אכילת פרס, וספק שמא כדעת הפוסקים דכל ששונה כדרך בני"א מצטרף לרביעית).
ומיהו עדיין מצינו הרבה מהגדולים שנהגו לברך אף כששתו מעט מעט ויש שכתבו שישתה עכ"פ בכדי אכילת פרס [דהיינו בתוך ד' מינוט לרוב פוסקים].

בשורת מהר"ם ש"ק (ח"א ס' פ"ה) כתב שראה לרבו החת"ס שהיה שותה בניחותא ובירך אח"כ ברכה אחרונה (ושם משמע דבעי שישתה בכדי אכילת פרס), ובשורת חתן סופר (סי' ד') מביא שהגאון בעל פני יצחק ביקר אצל החת"ס וכבדו החת"ס בקאווע ולא רצה לשתות עד שיצטנן קצת כדי שיוכל לברך אחריו, והחת"ס בראותו שנמנע לשתות עד שיצטנן אמר לו שאין לחוש לזה, ובס' דעת תורה (סי' ר"ז) שכן נהגו בעל שווא ומשיב והמנח"ח, ובתשוה"נ (ח"ב סי' קל"ה) כתב שכן נהג הגר"ז מבריסק שבירך כששתה בכדי אכילת פרס. (ובשורת מהר"ם ש"ק כתב דהוא נוהג מאז ליקח צוקער בפיו במשך השתייה ואפי' אם מפסיקין מלשתות באמצע, נהנים גם אז מהצוקער המונח בפה ואין פוסקין מליהנות, ולענין שתית רביעית זה מהני לכרע' כיון דלא הפסיק כלל בנתיים, ובשורת מהר"ץ (ח"א סי' כ"א) כתב דמעיקר הדין נראה דיש לברך אחר שתית חמין מפני כמה ספיקות שכתב שם, ולענין איסור ל"ת [של ברכה לבטלה] מהני כל הספיקות בכדי להחמיר ולברך, ומ"מ כיון שכבר כתב במהר"ם ש"ק דכל שלא פסק ההנאה לס'ע מברך א"כ יש לנהוג לכתחילה ליקח קצת צוקער שלא יופסק ההנאה. ועי' בשורת דברי יואל (סי' י"ג אות ט') שהביא שיטת הפוסקים בענין זה דיש שכתבו שהמנהג לברך ויש שכתבו שהמנהג היא שלא לברך, ולכאורה זהו סתירה במנהגא, ועי' כתב דצ"ל דמנהגו בזה עשוי להשתנות בעתים ובמקומות").

משקה קר - שהדרך לשתותו מעט מעט כתבו האחרונים דג"כ תלוי במנהג הנ"ל.

שיעור בשתיית יי"ש [יין שרף, ליקח]

בט"ז (סי' ר"י ס"א) מחדש דברכה אחרונה דיי"ש היא גם על שיעור קטן דהיינו אף בפחות מרביעית מטעם דמעט ממנו נרגש הרבה, אולם האחרונים חולקים דגם בזה בעינן שיעור רביעית (מ"א סי' ק"צ סק"ד ובמשנ"ב שם סק"ד בשם האחרונים).

נחלקו הראשונים בזמן שתית הרביעית לחייבו בברכה אחרונה, ו"א דצריך לשתות כל הרביעית בבת אחת [ולאו דוקא בבת אחת ממש אלא כדרך שתית בני אדם דאף כששותים בבת אחת מפסיקים לרגע באמצע השתייה].

ו"א דדי כששותה הרביעית בכדי אכילת פרס [דהיינו במשך ד' מינוט לפי רוב פוסקים והארכנו בזה באות א'] ולשיטה זו כששותה שיעור רביעית במשך ד' מינוט מברך לאחריה (מחלקת רמב"ם והראב"ד ובשו"ע סי' תר"ב ב' דיעות במחבר).

ולמעשה ההלכה דמברך לאחריו רק אם שתה הרביעית בבת אחת (משנ"ב כדעת הרבה אחרונים וכל"מ מהאחרונים דלהלן דדנים לגבי משקה חם, ושם הביא ג"כ דעת הגר"א כדעת הי"א וכ"כ בשו"ע"ר).

ושיעור הרביעית בכדי אכילת פרס אינו צריך שיהא מיד בתחילת שתיתו אלא די שבמשך זמן השתייה ישתה רביעית אחד מהמשקה בכדי אכילת פרס.

זמן השתייה במשקה חם

משקה חם [סי', קאווע] שהדרך לשתות כשהיא חם וקשה לשתותו בלא הפסק כדרך שאר משקין כי אם מעט מעט, נחלקו האחרונים בזה ד"א דאף בזה אם שתה יותר מכדי זמן שתיית רביעית לא יברך לאחריו (מחצה"ש סי' ר"י סק"א בשם המשנה למלך פ"ג מהל' ברכות ה"ב, ח"א, דה"ח).

אולם הרבה אחרונים סוברים דבשתייה חמה מכיון שדרך העולם לשתות מעט מעט השותה אותו כדרכו צריך לברך ברכה אחרונה אף שמשך זמן השתייה היא יותר מכדי צירוף שתיה דעלמא (באר היטב סי' ר"ד סק"ב בשם הרבה אחרונים, סבה"ג לשווע"ר פ"ח ס"ו, והוסיף שם דצריך דלא ישהה יותר מכדי אכילת פרס).

ולמעשה - במשנ"ב (סי' ר"י סק"א) כתב דמנהג העולם דבשותה מעט מעט שלא לברך אחריו, וכתב דאנשי מעשה נוהגין שלבסוף שתייתן מניחין כדי שיעור רביעית שיצטנן מעט כדי שיוכל לשתות שיעור רביעית בלי הפסק ולברך ברכה אחרונה וטוב לעשות כן כדי לצאת ידי כל הדיעות. (וכן משמע במשנ"ב דמעיקר הדין אפשר לסמוך בזה אשיטת הגר"א דבשתייה השיעור היא בכדי אכילת פרס,

מכתב התעוררות

מאת הבחור החשוב כמר יעקב יוסף גרינוואלד הי"ו
מתוככי בית האסורים ביאפאן הי"ו

מבוא השער

לכבוד: אחינו כל בית ישראל תרתי משמע, המכתב שלפניכם כתב אחד מסריסי המלך מלכי המלכים הקב"ה, ותדעו כי לא כתבתי כאן דברים השייכים אליכם וגם לא דברים השייכים אלי, כי אפי' אם אני ירצה לקיים את המצות האלה לא אוכל לקיים, לכן בחרתי לכתוב דברים שאי אפשר "כמעט" לקיימם כאן, וגם כמעט ולא כתבתי דברים על פי השכל שלי רק מאמרי חז"ל ומה שמובא בשם הבעש"ט ותלמידיו הקדושים בספר שומר אמונים, ורציתי להאריך עוד בעוד מאמרים כעין זה, ורק בעידן הכתיבה לא עלה על דעתי מה שחשבתי לפני שהתחלתי לכתוב אז הבנתי שאין רצון הבורא ברוך הוא וברוך שמו להוציאם אל הפועל כי אין זה הזמן עכשיו וגם לא רציתי לכתוב על העניינים שלי הן ברוחני והן בגשמי, כי אין זה הזמן עכשיו, ובפרט שלא רציתי לשבר אתכם יותר מדי, כי יש דברים שזה למעלה מדרך הטבע, וזה בכל יום ויום ממש בלי שום גוזמא.

ולפי שזה המכתב הראשון שהקב"ה מוזכה לכתוב אז התחלתי שזה יהיה באופן כללי ממש, ולא למשפחה או לחברים שאני מכיר וכו', והסיבה לכך הוא, כי גם אנחנו קראנו מכתבים מאנשים שאיני מכיר, כי כל ישראל

ערב זה לזה, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ וכשם שאתם מעוניינים לדעת איך ראינו את מכתביכם, כאופן הזה ועוד יותר אני מעוניין לדעת איך ראינו את מכתבי שהקדשתי לזה יותר משבוע, ומקוצר הזמן לא המשכתי את המכתב יותר וגם אני ראיתי אחר חודש ימים מזמן ששלחתם את דבריכם, ומי יודע כמה זמן יקח עד שתראו את מכתבי.

ואסיים כאן בעזרת הבורא, כי זה כבר כשליש מעצם המכתב [בכמות] וכבר אמר החכם שההכנה של המצוה יותר מן המצוה לבד, ואסיים מעין הפתיחה גם כי אלך בגיא צלמות לא אירע רע כי אתה עמדי, שבטך ומשענתך המה ינחמוני.

בניכם, נכדיכם, חבריכם, ידידכם, מכירכם וכו'

יעקב יוסף גרינוואלד

* * *

הגדיל השם לעשות עמנו היינו שמחים

ערב ר"ח זמני תשובה משמשמים ובאים

לכבוד: אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה.. שבכל העולם חסד יבנה שבארץ ישראל ארה"ב אירופא אוסטרליה וכו'.

הנני רוצה להציע לכם שראיתי חלק ממכתבכם ששלחתם אלינו [כי מקוצר הזמן

המקובלים של הדור ההוא באו להוציא את הרוח [ועיין שם הסיפור באריכות] והיה קשה מאוד להוציאו, וטען למה אתם מרחמים על הבחור הזה ולמה אתם לא מרחמים עלי.

לעניינינו, למה אתם מרחמים עלינו ולא על השכינה כביכול דאמרו חז"ל [בברכות ה' ע"א] על הפסוק הן קל כביר לא ימאס תפילת רבים א"ר נתן מנין שאין הקב"ה מואס בתפילתן של רבים שנאמר הן קל כביר לא ימאס תפילתן, ועל הפסוק פדה בשלום נפשי מקרב לי וגוי אמר הקב"ה כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים ומתפלל עם הצבור מעלה אני עליו כאילו פדאני לי ולבניי מבין אומות העולם, עכ"ל.

ומפרש המהרש"א שהן ג' עמודי עולם כדמפרש במסכת אבות, ובזמן הזה שאין בהמ"ק, התפילה של הציבור הוא במקום התמידין שנקרבין בכל יום, ואמר הקב"ה פדאני לי ולבניי וכו' כי השכינה הוא בגלות כמ"ש עמו אנכי בצרה, ופירוש ההמשך שם על מקרב לי מלשון קרובים דהיינו בני, עכ"ל. ובוזה הבחינה אפשר להגיד מאמר חז"ל שכל המתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחלה, והבן הדבר.

ובגמרא [שם לבי"ב] אמר רב פפא התפלל וראה שלא נענה יחזור ויתפלל שנאמר "קוה אל השם חזק ויאמץ לבך וקוה אל השם" וכמובא בשם הבעש"ט זי"ע ותלמידיו הקדושים שאין שום תפלה שמתפללים

ראיתי רק מה שרצו מן השמים והשאר עוד לא זכיתי לראות] אבל מה שראיתי אפשר להגיד כי כוח הפועל אל הנפעל, ובפרט שרובא דרובא ממש, איני מכיר [ובפרט אצל אלה אפשר להגיד הכלל הני"ל].

הגמרא בריש מסכת ברכות אומרת שמי שרגיל ליתן שלום לחברו יקדים לו שלום... שנאמר ואתם בערתם הכרם גזלת העני בבתים, מפרש רש"י שהעני שאין לו כלום לגזול ממנו אלא שלא להשיב על שלומו עכ"ל.

לכן גם מה שהגמרא אומרת מיד אחרי זה, אמר ר' ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל ק"ה השם צבאות שהוא יושב על כסא רב ונשא ואמר לי ישמעאל בני ברכני, אמרתי לו יה"ר מלפניך שיכבשו רחמך את כעסך, ויגולו רחמך על מדותיך ותתנהג עם בניך במידת הרחמים, וכביכול נענה לו בראשו, מכאן שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך.

כי מה שביקשתם ממנו עשיתי, ואני ממשיך לבקש על מי שביקשו לבקש עליהם, כמו שאומרים התם ומתמם עם תמימים.

והנה ידוע הסיפור שכתב בספר זרע קודש להגה"ק בעל המחבר ספר ויקהל משה זצ"ל כי פעם אחת נכנס אצל נער רוח אחד ר"ל והיה אצלו שש שנים ועינה את הנער כל יום יסורים נוראים עד למאוד עד שהמקובל החכם והשלם מוה"ר ר' משה פרעגער יעץ וכל

שבסוף] ולפי זה אחרי שיש אמונה ובטחון אפשר לעשות תשובה ובחודש תמוז ממשמשים וכו', אבל בחודש אב שר"ת אמונה ובטחון, ואחרי ששתי החדשים של תשובה אימונה ב'טחון, אפשר לומר שחודש אב ר"ת אילול ב'א, ולהתחיל לקבל את החודש של ימי הרחמים והסליחות, והבן הדבר וע"כ נלפע"ד.

וכשם שידוע לכל בר ישראל שהאר"י ז"ל תיקן שבכל יום ויום לפני תפלת שחרית יקבל כל אחד מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך, משום שע"י זה יעלה תפלתו כלולה מכל תפלות ישראל, ואם יש איזה בר ישראל בצרה צריכים לשתף עצמם בצער, ויתפללו עליו, ובכך בכל תפילותיו וצרכיו ודבריו ישתף את חברו עמו, ובאותו זמן אבקש שגם אנחנו נוכל לקיים את המצות עשה של ואהבת לרעך כמוך [באם יש איזה צרה ר"ל].

וגם ראינו כמה פעמים בגמ' במסכת ברכות שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסירים, אפי' שרבי יוחנן יהיב ליה ידיה לרבי חייה בר אבא, אבל כשהוא חלש יהיב ליה ידיה ר' חנינא, משום הטעם הנ"ל וגם זה בקשתנו ברוחניות וכו'.

ויה"ר שנזכה לאכול מן הזבחים ומן הפסחים [שעוד לא אכלנו] ולהגיד בבוקר חסדך במהרה בימינו אמן.

הכותב וחותר מריחוק מקום וקירוב לב

אחד מסריסי המלך מלכי המלכים הקב"ה

יעקב יוסף בן רייזל

שיאבד זה התפילה, רק לפעמים צריכים זה התפילה בשמים בשביל העולמות העליונים, וכדומה, ולכן אמרו חז"ל שיחזק את ליבו ויחזור ויתפלל, כי קוה אל השם, וזה תלוי גם במצב הבטחון כי אחרי שנשלם בשמים וכו' הענין הנרצה, אז ימשך עליו ג"כ לפי שעת ההתגלות, לכן קוה וחזק, ויאמץ לבך (ע"כ מספר שומר אמונים בשם הפורת יוסף).

וכשם שענין התפילה היא אחד מארבעה דברים שצריכין חיזוק [שם ל"ב ע"ב] ובפרקי אבות פרק ג' אמר המשנה אל תפרוש מן הצבור ומפרש הברטנורא שכשהציבור בצרה תשתתף בצרתם, וכ"ש כשהשכינה כביכול והבן, וכל הפורש מן הציבור אינו רואה בנחמתם עכ"ל.

ושם באבות ב' על דברי המשנה מעלה אני עליכם שכר, מפרש הברטנורא שכל העוסקים עם הציבור להכריח ולכוף את הצבור לצורך מצוה או לפדיון שבויים יהיו עוסקים עמהם לשם שמים, שזכות אבות של ציבור מסייעת, ואתם העוסקים מעלה אני עליכם שכר כאילו עשיתם זאת המצוה, עכ"ל.

ועכשיו שאנו עומדים בזמן של תמוז אב אלול, אפשר להגיד שזמן תשובה ממשמשים ובאים, מה הפשט של הר"ת הזה, **רק לפי מה שאתם אומרים לי שזה רק ענין של זמן ולא....., אומר אני שזה ענין של אמונה בטחון**, ואחרי זה תשובה, כי אמונה ובטחון הם האל"ף ב"ית של יהודי, ותשובה שזה בסוף אפשר רק אחרי אמונה ובטחון, כי אין בסוף אלא מה שבראש, [ואין בראש אלא מה

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא הצדיק

הגה"ק רבי יצחק ישעי' בן מרן הגה"ק רבי חיים זי"ע מטשעחויב
יומא דהילולא ג' אלול (תש"ג)

זאלה תולדות יצחק

הגה"ק רבי יצחק ישעי' נולד בשנת תרכ"ד כבן זקונים לאביו מרן הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זי"ע, ולאמו הרבנית הצדקנית מרת רעכיל דבורה ע"ה (בת הרה"צ רבי צבי הירש מטארנא זצ"ל בנו של הרה"ק רבי מרדכי דוד מדאמבראווא זצוק"ל) שהיתה מחברתו השלישית של הרה"ק מצאנז וילדה לו ששה בנים והוא היה הצעיר מכולם.

כשנולד הרה"ק ר' יצחק ישעי' נתמלא הבית אורה והרה"ק מצאנז ה' שרוי בשמחה רבה ועצומה, והתכונן לברית המילה בהכנות מיוחדות, ונהג במנהגים שונים מהרגיל שהיו לפלא, הוא נמנע מללכת למקוה כל השמונה ימים מטעמים הכמוסים אתו, וצויה להכין מלבושים חדשים וחבש שטריימל חדש לכבוד הברית גם ציוה לחדש את ספסלי בית המדרש ושולחנותיו, והכל לבש צורה חדשה וחגיגית.

הרה"ק מנאסויד זצ"ל ה' מספר שראו אצל הרה"ק מצאנז הכנה דרבה מיוחדת במינה לקראת הכנסתו של ר' ישעי'לע בבריתו של אאע"ה וכמותה לא ראו כשנולדו לו בניו הקודמים, ולמרות זקנותו שכבר ה' בגיל למעלה משבעים שנה, וכבר פסק מלמול, שינה עתה את מנהגו והתכונן למול את הילד בעצמו, ורכש לו לכבוד זה סכין מילה חדש.

הרה"ק מצאנז ה' המוהל וקרא שמו בישראל "יצחק ישעי" ע"ש הגאון האדיר ר' איציקל האמבורגער, ועל שם הרה"ק ר' ישעי' מפשעודבור זצוק"ל (קיימת עוד גרסה שנקרא יצחק על שמו של הרה"ק ר' יצחק מנעשכ"ז זצוק"ל ושם ישעי' על שמו של הרה"ק ר' ישעי' האראוויטץ זצ"ל בן אחיו של רבי איציקל האמבורגער).

כי בו זקונים הוא לו

הגה"ק מקאלאשיץ הפליג מאוד את דודו הגה"ק מטשעחויב ואמר: איתא בזוה"ק שהבן נמשך ממוח האב, והיות שאח"ז שתלמידי חכמים כל זמן שמזקינים דעתן מתישבת עליהן, נמצא שבנו של התלמיד חכם הנולד לו לעת זקנתו עדיף הוא מן הבנים שנולדו בצעירותו, ובכן דודי מטשעחויב שה' בנו הצעיר של זקני הגה"ק מצאנז, אע"פ שגדולת אחיו הגדולים נראית לעין כל מ"מ בפנימיות דפנימיות גדול הוא מיתר האחים.

גם הרה"ק מצאנז בעצמו העיד על שבעת בניו שהם שבעת הכוכבים של העולם, ובדברו אודות בניו הגדולים והצעירים אמר: הבנים הצעירים צריכים לכבד את הגדולים כמובן, אבל גם הגדולים צריכים לכבד את הצעירים כי הם נולדו בקדושה יתירה. ופעם אמר הרה"ק מצאנז על בנו הרה"ק מטשעחויב: יגעתי להמשיך לו נשמה קדושה ורמה מאוד, חתרתי חתירה בכל העולמות וחפשתי עד שמצאתי אותה".

ארי בר חכים הוא לי

מרן הק' מצאנז השתעשע הרבה בבן זקונו, ופע"א כשביקר אצלו הרה"ק רבי יוסף מנישטאט זצוק"ל הידוע בתוארו "דער גוטער יוד" קראו אל החדר שהיה הפעוט מונח בעריסה, באמרו: בואו ותראו רבי מעריסתו".

ויסופר שפע"א נסע הרה"ק רבי דוד מדינוב לקרעניץ ונסע דרך צאנז לבקר בהיכלו של מרן הד"ח, ואמר לו הרה"ק מצאנז הייתי גם צריך לנסוע לקרעניץ אבל איני יכול, על כן אבקש לקחת את שני בניו הקטנים (ה"ה הרה"ק מראצפערט והרה"ק מטשעחויב) להשיגח עליהם, ולקחם הרה"ק מדינוב ונסע אתם לשם, באחד הימים כששניהם השתעשעו במשחקם עלה רעיון במוחו של ר' ישעי'לע, הוא התחפש כדוור לקח פיסת נייר בה רשם כמה מילים, ונכנס במרוצה לבית הרה"ק מדינוב תוך כדי קריאת "טעלעגראם, טעלעגראם", הוא מסר את הנייר להרה"ק מדינוב ויצא חיש מהר חזרה למשחקיו, הרה"ק מדינוב נטל את הפתק ומצא רשום בה כאילו הרה"ק מצאנז מודיע שהיום הוא אמור לבוא לקרעניץ, הרה"ק מדינוב העלה בת שחוק על שפתיו מרעיונותיו של הילד, אולם מה מאוד השתומם כאשר לא יצאו שעות ספורות, והרה"ק מצאנז הגיע לפתע לראות את שלום בניו, הרה"ק מדינוב נתפעל מאוד וסיפר להרה"ק מצאנז מהטעלעגראם שקיבל מבנו, ענה הרה"ק מצאנז ואמר: אם אמנם עתה הוא עדיין בעל מופת אבל עוד יהיה בעל מופת בעתיד.

כי אבי ואמי עזבוני

בהיותו עלם צעיר לימים כבן שנתיים מתה עליו אמו ממגיפת החולי רע שהשתוללה אז בעיר צאנז בהותירה

העבודה, כשהוא מתחמם נגד אורו של זקינו הגדול, שם למד בחברותא עם דודו הגה"ק מהר"ד מבעלזא, ע"פ מעשה שהי' שפע"א בא מרן הד"ח בחלום להרה"ק מהר"ד וביקשו שילמד עם בנו האברך, כי הוא נתייתם בילדותו וצריך סעד לתמכו, ומאז התחיל ללמוד עמו שיעור קבוע משך זמן רב.

אך לא ארכו לו שם בבעלזא ימי שמחה ושלוה ופגעה בו מידת הדין בפטירת אשת נעוריו אשר לאחר שילדה לו שלשה ילדים שבקה חיים לכל חי, כאש היא רק בת כ"ז שנים, לאחר פטירתה המשיך לישב שם בבעלזא זמן מה, ואח"כ עקר דירתו משם ועבר לגור בעיר סאטמאר, שם הקימו לו חסידי צאנז ביהמ"ד שהנהיג כל זמן שהותו שם.

לאחר תקופה מסויימת נפטר הרה"צ ר' ירחמיאל טייטלבוים זצ"ל בנו בכורו של הגה"ק ר' משה יוסף טייטלבוים מאוהעל (שהי' חתנו של הרה"ק מקשאנוב זצ"ל אחיו של ר' ישע"ל), ומאחר שמת בלא בנים הוזקה אשתו לחליה, ובראש הבי"ד שערכו את החליצה ישבו האחים הקדושים הגה"ק משינאווא זצוק"ל והגה"ק מקשאנוב זצוק"ל.

הרבנית אשת הנפטר ר' ירחמיאל הל"ל היתה הצדקנית מרת אסתר מרים, בתו של הגה"ק ר' יעקב צבי מפאריסוב זצוק"ל בעמח"ס "עטרה לראש צדיק", מיד בסיום החליצה פנה אליה הרה"ק משינאווא בהצעה להינשא לאחיו האלמן ה"ה הגה"ק ר' ישע"ל, והוסיף בהוסיפו: כי באם יבוא השידוך לידי גמר, יעלוזו אבי ואביך בגן עדן, כאשר הסכימה להשידוך, שלח הגה"ק משינאווא טעלעגראם להודיע לאחיו ולקבל את הסכמתו, כששמע הגה"ק ר' ישע"ל הצעה זו שלח את בן אחיו הגה"ק מציעשנוב לשמוע חוות דעת חותנו הגה"ק מהר"י מבעלזא, כיון שהגה"ק מבעלזא רצה שישא את אחד משאר צאצאיו, וכשנכנס לשאול את פי חותנו נתן את הסכמתו המלאה ושיבח מאוד את הדבר, וכך נעשה ונגמר הדבר בכי טוב.

על כס הרבנות

בשנת תרמ"ג בתקופת מגורו בבעלזא השתדל אחיו הגה"ק משינאווא והשיג עבורו הצעת רבנות בעיירת טשעחויב, ברם לא אסתייע מילתא ור' ישע"ל לא קבע עדיין את משכנו שם, ובינתיים עברה עליו צרת אשתו ונידודו לעיר סאטמאר כנ"ל, ולאחר שנשא את הרבנית השניה חזר ונתעורר ענין הרבנות ועבר לגור שם.

טשעחויב היתה עיר קטנה ואנשים בה מעט הגה"ק ר' ישע"ל מצא בה בקעה להתגדר ולהנהיג את העיר כרצונו, בתיקון תקנות מועילות והוספת גדרים וסיגים, אך הנהגתו ביד רמה ועמידתו האיתנה בעניני דת ודין משכה עליו שנאה מאנשים התקיפים שבעיר אשר התחילו להקניטו ולרדפו ומררו את חייו עד שהי' לו קשה מנשוא, והחליט לעזוב את העיר לאחר ששימש בה כמה שנים ובד

אחריה ששה יתומים רכים, וסיפר ר' ישע"ל שכשהלך ללווית אמו לקח אותו אביו ואת אחיו ר' שלום אליעזר' מראצפערט ואמר להם: בני, היודעים אתם מה שתאמרו היום, להוי ידוע לכם שמהיום הלאה תאמרו בכל תפילה קדיש, שזהו "יתגדל ויתקדש שמיא רבא", ואם כן בואו ואלמדכם פירוש תפילה זו, ונתלהב מאוד בעבודתו זו כל כך כמו בליל הסדר בשעה שהתחיל לתרץ את ה"מה נשתנה" והיה ממש לפיד אש עד כלות הנפש.

אחרי זמן מה שבת הרה"ק מצאנו את שבתו בעיר סטראפקוב, בעת התפילה קיפל את דפי הסידורים של בניו הצעירים לסמן להם איפה לומר את ה"קדיש", אחרי התפילה נכנס אליו האב"ד הרב הגאון ר' יוסף חיים זצ"ל בעמח"ס "טיב גיטין וקידושין" והתאנח, ושפך לפניו הרה"ק מצאנו את רגשי לבו ואמר לו: אתה רואה הרב מסטראפקוב, נשארתי לעת זקנתי אבא ליתומים צעירים, תתפלל נא בעדי שאזכה לאריכות ימים ושנים, שמי נקרא "חיים בן מרים", וגם שמך כן בהוספת השם "יוסף".

אך לא עבר זמן רב וביום כ"ה ניסן שנת תרל"ו בו ביום נחשכו המאורות ואביו עלה בסערה השמימה, עכשיו לקה בכפליים כאשר נשאר עתה יתום מאב ואם, לאחר הסתלקות אביו הק' עבר ר' ישע"ל למשכנם של אחיו הגדולים, ונתחנך בעיקר על ברכי אחיו הק' משינאווא ומגארליץ ז"ע.

האיש מקדש

עוד בחיי אביו בא בקשרי השידוכין עם הרבנית פריידא בת הרה"ק רבי יחיאל העשיל מקריליוויץ (בן הרה"ק רבי יצחק מאיר מזינקוב בן הרה"ק בעל "אוהב ישראל" מאפטא), חתן הרה"ק מהר"י מבעלזא ז"ע, אשר בא להשתתף בשמחת התנאים שהתקיימו בצאנז, וגם שבת את שבתו שם. ביתיים נסתלק מרן הק' מצאנו והי' כעבור כמה שנים קבעו את זמן החתונה על יום ח' טבת, אור ליום ר' ערש"ק פר' ויגש שנת תרמ"א.

לפני החופה שאל הגה"ק מהר"י מבעלזא את החתן: האם בקשת את אביך לבוא על החתונה, והוסיף, בעת היותי על התנאים שלך בצאנז הבטיח לי אביך ז"ל שיהיה על החתונה, אבל רצון הקב"ה היתה אחרת, אבל כידוע מה דאי' בזוה"ק שנשמות האבות בגן עדן באים לעולם הזה בעת שמחת צאצאיהם, ואז בעת התנאים אמר לי אביך ז"ל עליך שלדעתו תהי' "ערליכער יוד" ולחש לי באזני כמה טעמים ברורים על זה, לכן בני יקירי היום הוא הזמן שתתפלל לה' שתהי' לך שייכות לאביך ז"ל, וכשהיו העם שומעים דברים אלו יוצאים מפי הגה"ק מהר"י מבעלזא נמס לבבם כמים.

לאחר חתונתו נשאר בעיר בעלזא, והיה סמוך על שולחן חותנו זקינו כמה שנים, שם ישב על התורה ועל

דרכו ללות עד פתח ביתו, השיב להם "הרב הזה הוא גברא רבא ולגדולות נוצר להיות רבן של כל בני הגולה".

כשנשא רבינו בזו"ש בא ר' ישע"לע מטשחויב לקראקא וערך סעודות שבע ברכות לכבודו של רבינו, ולפני הסעודה יצא רבינו מבין המסובין ושהה קצת והיו אנשים שחרה להם הדבר, וכשמע ר' ישע"לע דבריהם הכריז, מי שרוצה יכול לילך מכאן אינני מעכבו, "אבל תדעו שהרב מסאטמאר הוא צדיק הדור וצריך שיהי' לכם דרך ארץ בפני צדיק הדור ואני מתגעגע הרבה פעמים לראותו".

על קידוש ה'

כמה ימים טרם פרוץ המלחמה ברח הגה"ק ר' ישע"לע לעיר לעמבערג, מלעמבערג שב לעירו קראקא ודד בגעטא, בקיץ תש"ב עבר מקראקא לגעטא באכניא, שם נשאר יותר משנה עד להעלותו על קידוש ה'.

רביה"ק והרה"ק רבי שלום אליעזר'ל זי"ע אספו יחדיו סכום עצום של מאה אלף פענגאס לטובת הצלתו של רבי ישע"לע ורצו להבריחו מהגעטא ולהביאו לאונגארין, כמו שעשו להגה"ק מבעלזא זי"ע שגם כן הי' בגעטא ההוא.

רביה"ק כותב אודותיו במכתב ששלח להעסקן מוה"ר חיים ישראל אייז ה"ו (המכתב מובא בדבר"י מכתבים קל"ד) וז"ל: "בענין הה"ק הר"ר ישע"י שליט"א בנו של מרן הדברי חיים זלה"ה הי' כמה סיבות, וקשה יותר להצילו, ואחר רוב ההשתדלות עדיין לא נעשה עמו דבר, ולזה צריך להשתדל עבורו בפרטיות וד"ל".

אבל לדאבון לבם לא עלה להם הדבר, וביום ג' אלו תש"ג מצאו הרשעים את מקום המחבוא בה הסתתר רבי ישע"לע עם עוד כעשרים נכדי הגה"ק מצאנו זי"ע הרשעים אמרו להגה"ק ר' ישע"לע ברגעים האחרונים מה הוא מבקש, ואמר שרצונו להתעטף בטלית ולהניח תפילין שהי' לו בירושה מאביו הק', וכך כשהי' מעוטר בטליתו ובתפילין חבש על ראשו ירו בו המורים ונעקד על קידוש השם, יחד עם כל שאר המחבוא, ה' יקום דמם.

כשהגיעו לאזני רבינו הבשורה הנוראה שהדייטשן תפסו את רבי ישע"לע והרגו אותו, הספידו מספד גדול ומר בסאטמאר ובתוך הדברים צעק ובכה: "מען קען נישט אויסאלטן די גזירות רעות וואס מען הערט, מען האט צוגענומען פון אונז דעם היליגן רב'ס א קינד, אשר אמרנו בצלו נחי' בגוים..."

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

בבד גם לעזוב את כל משרת הרבנות ולהשתקע בעיר הגדולה קראקא.

בחודש ניסן שנת תרנ"ג עבר הגה"ק מטשעחויב לקראקא ופתח שם בית מדרשו, שם בקראקא ישב במנוחה ושלוחו ועבד את השי"ת באין מפריע, והיה נערץ ונקדש על כל בני העיר שידעו והכירו כי גדול בקרבם קדוש ישראל.

ויסופר שפע"א נפגש אביו הרה"ק בעל דברי חיים עם הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע אמר הרה"ק מפרעמישלאן: "צאנזער רב איך בעהט אייך, מאכט נישט אלע אייערע קינדער רבנים", והשיב לו הרה"ק מצאנו הלא כבר כל בניי הם רבנים ומשמשים בכתר רבנות, (כי בעת ההיא שני בניו הצעירים, בני זקונים של הד"ח ה"ה הרה"ק ר' שלום אליעזר והרה"ק ר' ישע"י מטשעחויב זי"ע, עדיין לא נולדו) והרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט הוסיף ואמר: כאשר נולדנו הגיד לנו אבינו הקדוש, כי בטח עלינו התכוין הרה"ק מפרעמישלאן בדבריו, ועל כן לא נתמנתי לרב ואב"ד מעולם ומעולם לא אהי', וכן אחי הרב מטשעחויב אשר באמת כן נתמנה לרבנות דק"ק טשעחויב עכ"ז אינו רב שם כי כל ימיו הי' גר בעיר קראקא, והשם טשעחויבער רב היא רק כשם כינוי בעלמא.

עם מרן רביה"ק זי"ע

כידוע שררה בין הני תרי צדיקים קדושים ידיות עזה, רבי ישע"לע אמר פעם לרבינו: ומסופר שפע"א נפגש רבינו עם הרה"ק ר' ישע"י מטשעחויב זי"ע בן זקוניו של מרן הד"ח, ונשק את רבינו על מצחו, ואמר לו: "הלא ידעתם כי אחים אנחנו, כי הרי נולדתם מברכתי של אבי הק' ז"ל". וכשרבי ישע"לע הי' פעם על אם הדרך ועבר את העיר קראלי, בעת שרבינו היה שם כאב"ד, קיבל רבינו את פניו אצל מרכבת הברזל, ורבי ישע"י מרוב התרגשות אמר לרבינו: קראלער רב, איך ווייסט נישט פארוואס איך האב אייך אזוי ליב" ונשק את רבינו על מצחו.

פ"א כשהי' רבינו במרוץ מארינבאד, הי' שם בעת ההיא גם הרה"ק ר' ישע"לע מטשעחויב צצוק"ל, ור' פיבוש משב"ק של רבינו הלך לשולחנו של הרה"ק מטשעחויב ואח"כ הלך ר' ישע"לע אתו, ואמר שרוצה לשמוע הקידוש מרבינו וישב אצל שלחנו עד גמירא. פע"א הי' רבינו בקראקא מקום מגורו של ר' ישע"לע והלך רבינו לבקרו, וכשנפטר ממנו ליווה אותו ר' ישע"לע עד סוף הרחוב, ושאלו אותו למה שינה מהרגלו ללות עד סוף הרחוב והלא

לעילוי נשמת

הרה"ה ר' יהודה עזריאל ראטער ז"ל

ב"ד שלום אליעזר ז"ל

גלב"ע כ"א אב

לעילוי נשמת

הרה"ה ר' אלטער משה שטיערן ז"ל

בן הרה"ה ר' ישע"י זאב ז"ל

גלב"ע י"ד אב

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — לד — בלתי מוגה

אור ליום חמישי פרשת ראה תשס"ח לפ"ק – אחרי סעודת ההילולא בביהמ"ד הגדול

תוכן השיחה בעת גמר השידוך של נכדת כ"ק מרן רבינו שליט"א

בת הגה"צ רבי חנוך העניך אשכנזי שליט"א, רב ביהמ"ד אבני צדק ומ"צ בקרית יואל יע"א

עב"ג החתן המו"מ הרב יקותיאל זלמן יו"ט טייטלבוים שליט"א

בן הרה"ג ר' משה טייטלבוים שליט"א, ראש ישיבת סאן פאולא בראזיל

בן הגה"צ רבי יוסף טייטלבוים שליט"א, אב"ד נעפלעמין – וחתן הגה"צ אב"ד סאן פאולא בראזיל שליט"א

חתן הגה"צ הישיש אבד"ק מעלכארן שליט"א

בבית אבי הכלה שליט"א – שכונת עצי תמרים קרית יואל

רבינו: ס'אזי א גמרא אין בבא בתרא (הף קי. אמר רבא הנושא אשה צריך שיבדוק באחיה שנאמר ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון, מה ת"ל אחות נחשון, מכאן שהנושא אשה צריך שיבדוק באחיה).

ר' אלימלך: האט דער רבי געזאגט פארוואס טאקע פסק'עט נישט דער רמב"ם אזוי? ווייל לכאורה דארף מען פארשטיין פארוואס זאגן חז"ל 'יבדוק באחיה', און נישט אינעם מאטן (משום דברי הגמ' (פסחים טט.) לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם), מוז דאך זיין אז דער טאטע לעבט שוין נישט וועגן דעם דארף מען קוקן אויף די ברודער, ווייל אויף דאס מיידל אליין קען מען דאך נישט קוקן א' מיידל איז אונטער די מאמעס פארטוך' מילא ווייסט מען דאך נישט, אזא אויסדרוק האט דער רבי געזאגט, וועגן דעם קוקט מען אויף די ברודערס, אויב זיי זענען וואויל מן הסתם איז דער טאטע אויך אזוי געווען ווייל דאס עפעלע פאלט נישט ווייט פונעם בוים.

האט דער רבי געזאגט "דער זמן היינט צוטאגס איז א רוח שאינה מצויה, ווען עס בלאזן אזעלכע שווערע ווינטן קען דאס עפעלע פאלן ווייט פון בוים, מילא אז דער טאטע איז געווען אן ערליכער איד קוקט מען נישט אויף די ברודער. (ועי' בס' מבצר תורה ויראה פרק ס', כמה עובדות כעיי"ז שרבינו א' שענין 'יבדוק באחיה' לא מוכא בשו"ע להלכה).

רבינו: ס'אזי א אינטערעסאנטער חידוש, ווייל די גמרא נעמט דאס דאך פון אהרן וואס האט חתונה געהאט מיט בת

רבינו פנה להמחותן הגה"צ אב"ד נעפלעמין: דער מחותן געדענקט ווען מ'פלעג מיר שטיין צוזאמען אונטערן שטוהל פונעם פעטער ז"ל ביי די טישן פרייטאג צונאכטס?
אב"ד נעפלעמין: יא, אויך הושענא רבה ביי די דרשה פלעגן מיר שטיין יעדעס יאר צוזאמען.

דער מטה אפרים ברענגט דאך זייער שארף אויב איינער וויינט נישט אין די הייליגע טעג (עי"ש בס' תקפ"ב, ח"ל: וי' שאין כניה נופלת עליו בימים האלה הוא הוראה שאין נשמתו הגונה ושלמה).

ביים רבי'ן ז"ל האט נישט פאסירט אזא זאך, מען האט נישט געדארפט מורא האבן דערפון, דער רבי האט נאר אנגעהויבן די דרשה און מ'האט שוין געוויינט.

הרה"ח ר' אלימלך שלמה שווארץ שו"ב: כ'געדענקט אמאל אין קליינעם ביהמ"ד ביים רבי'ן איז געקומען א איד, ער איז געקומען פרעגן וועגן א שידוך, דער רבי האט געזאגט אז ס'איז זייער גוט, האט דער איד געזאגט פארן רבי'ן אז די ברודער פון די מדוברת זענען נישט קיין שומרי תורה ומצוות. האט דער רבי געזאגט "וואס רעדט איר? כ'האב דאך געקענט איר פאטער פון סעליש, כ'פלעגט דארט פארן אויף שבתים, ער איז געווען זייער א וואוילער איד".

האט דער איד געפרעגט "וואס איז מיט דעם 'יבדוק באחיה'?" האט דער רבי געזאגט "דער רמב"ם פסק'עט נישט אזוי" (דהייט שהרמב"ם לא מביאו להלכה).

איבער די דרשה ווי אזוי עס איז געווען, און צי עס איז געווען אן עולם.

מיין טאטע פלעגט דאך אזוי קיינמאל נישט אוועקגיין דאווענען פונעם רבי'ן, אויסער די צוויי שבתים וואס ער פלעגט גיין קיין סיגוט.

הרב"נ הגה"צ רבי ברוך טייטלבוים: דער זיידע ז"ל פלעגט דרש'ענען צופרי?

רבינו: יא, ארגינעל קומט די דרשה שבת אינדערפרי, אזוי איז געווען אין אלע שמעט אמאל, מ'האט געזאגט די דרשה פארן ליינען. אפילו אין די שמעט וואו עס זענען געווען נאך בתי מדרשים אין א שמאט האט מען געדאווענט פריער אין די אנדערע שוהלן כדי צו קענען קומען הערן דעם רב'ס דרשה, דאס איז די ארגינעלקייט, מפני כבודו פונעם רב.

אין קראלי פלעגט דער פעטער אויך זאגן אינדערפרי, אין סאטמאר פלעגט ער שוין זאגן די דרשה נאכמיטאג.

אב"ד סאטמאר ב"פ: דער שווער ז"ל האט מיר אמאל געזאגט אז ער האט נישט געוואלט זאגן נאכמיטאג די דרשה ווייל דער צעהלימער רב ז"ל האט דעמאלטס געזאגט.

רבינו: יא, דער צעהלימער רב פלעגט זאגן נאכמיטאג, דער צעהלימער רב איז דאך שוין געווען אין אמעריקע פון פריער. אין די ערשטע יארן איז נאך געווען א קליינער עולם, און עס זענען געווען די זעלבע אידן וואס פלעגן גיין דא און דארט. ווען ער האט שוין געוואוינט אין בארא פארק האט דער טאטע ז"ל שוין אויך געזאגט נאכמיטאג.

דוכט זיך מיר אז מ'זאגט דאס אויפן תולדות אז ער האט געדאווענט שבת הגדול זייער פריה 'איידער די רבנים פארפעסטעווען די לופט מיט זייערע דרשות'... (כן מובא בספרים גם בשם הרה"ק מלובלין שאמר שהרבנים מזהמים את האוויר בדרשותיהם חוץ מדרשת הרה"ק הנועם מגדים).

הגר"ב: פון רבי פינחס'ל קאריצער שטייט אז ער האט געדאווענט יעדן טאג ותיקון ווען דער אור איז נאך ריין.

הר"ר אלימלך שו"ב: דער בעלזער רב רבי ישכר בער ז"ל האט געזאגט אז ער דאווענט דוקא נאכדעם וואס די קינדער גייען שוין אין חדר און זיי זאגן די ברכות, זיי זענען מטהר דעם אור און מ'קען שוין דאווענען. ער פלעגט זיך שמעלן צען אויגער דאווענען.

אב"ד וויליאמסבורג: שטייט שוין אזוי פונעם בני יששכר אין די ספרים, כ'מיון אין תמכין דאורייתא, אז די צדיקים דאווענען שפעט נאכדעם וואס די קינדער זענען שוין אין חדר און זיי זענען שוין מטהר דעם אור.

הגר"ב: ס'איז א חידוש, ווייל דער בני יששכר ברענגט דאך רבי פינחס'ל קאריצער הונדערטער מאל און זיינע ספרים,

עמינדב אהות נחשון, נחשון בן עמינדב, ווייל ס'שטייט 'אהות נחשון', נו, ווער זאגט אז עמינדב האט שוין נישט געלעבט?

ווען דער רמב"ם ברענגט עס ווען וואלט אויך נישט געווען קיין ראי' אז עס איז נוהג, דער רמב"ם זאגט דאך הלכות אפי' ס'איז נישט נוגע בזמן הזה, נאר פון שו"ע זעהט מען אז עס איז נישט נוגע בזמן הזה.¹

רבינו חזר לענין ראשון: אינעם אלטן ביהמ"ד איז נאר געווען איין זייגער אויפן וואנט, אויף צפון זייט דארט וואו דער פעטער איז געזעסן ביים טיש, ווען ער פלעגט וועלן זעהן דעם זייגער פלעגט ער זיך אויסדרייען און קוקן אויפן וואנט, אלעמאל ביי שלש סעודות נאך די תורה, שביעי של פסח אויפדערנאכט, מ'האט נישט געמאכט נאך א זייגער, אזוי איז געווען.

אב"ד סאטמאר ב"פ: דעמאלטס האט מען נישט אזוי שנעל געמאכט יעדע זאך וואס האט זיך אויסגעפעלט.

הרב"נ הגה"צ רבי הנודק העניך: דער רבי האט דאך נישט געהאט קיין אייגענע מקוה אויך נישט.

אב"ד סאטמאר ב"פ: כ'געדענק נאך ווען דער פעטער פלעגט גיין אין די געהעריגע מקוה, הערשט נאך דעם וואס ער האט ל'ע געהאט דעם רוז בשנת תשכ"ד פלעגט ער אנהייבן צו גיין אין די עקסטערע מקוה.

אב"ד נעפלעמייץ: דער טאטע (הרה"ר) אלען חיים טייטלבוים זצ"ל פלעגט גיין יעדעס יאר שבת הגדול צו די דרשה פונעם רבי'ן דער ברך משה ז"ל אין סיגוטער ביהמ"ד.

רבינו: כ'געדענק ווי ער פלעגט קומען צוויי מאל א יאר, שבת הגדול און שבת שובה.

אב"ד נעפלעמייץ: ווען ער פלעגט נאכדעם קומען צום רבי'ן צו שלש סעודות פלעגט ער איהם אלס אויספרעגן

1

ויש לציין שבשו"ת מהר"ם בריסק (ח"א סי' ק"ל) עמד בה למה לא הוזכר בשו"ע וברמב"ם הלכה זו שיבדוק באחיה, וכ' דצ"ל דהך דינא לאו לעיובא הוא רק עצה טובה קמ"ל, ולדינא אין נפק"מ בה.

מ"מ צריך ליהדר מאוד בזה כמ"ש בספר חסידים (פי' ש"ח) וז"ל: אדם שיוכל ליקח אשה שאחיה צדיקים ולקח אשה שאחיה רשעים, ע"ז יביאו אותו לדין שגורם לעצמו שבמו דומין לאחי האם. והחיד"א בפי' על ס' חסידים כתב רמז לדין זה א'שת ח'יל מ'י ימצא, ראשי תיבות אחים, שיבדוק באחיה תחילה.

וע"כ בספה"ק עבודת ישראל (פי' יצא) עה"פ ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה וכו'.

בערך ביי הצות, נאכדעס האט ער געזאגט תהלים, נאכדעס האט ער געזאגט א דרשה, נאכדעס האט ער געזאגט דעם גאנצן זיידוי הגדול לרבינו ניסים' מיטן עולם, נאכדעס האט ער געליינט די קרבנות, נאכדעס איז ער געגאנגען צו תשליך.

דער פעטער ז"ל האט געזאגט אז דער קדושת יו"ט האט שוין נישט באוויזן צו גיין צו תשליך, ס'איז שוין געווארן צו שפעט. וועגן דעם פלעגט ער גיין א טאג פאר שלש עשרה מידות.

דער זיידע ז"ל דער עצי היים פלעגט אויך דרשענען שלש עשרה מידות.

אב"ד וויליאמסבורג: ביי אונז זאגט מען דאך די דרשה הושענא רבה פאר די הושענות, מזעקט אין די לשונות פונעם ייטב לב אז דער ייטב לב שרייבט אז ער האט געזאגט די "הושענא רבה דרשה" די נאכט פון הושענא רבה, דער ייטב לב שרייבט אין פר' אמור "בליל הושענא רבה כשעמדתי לעורר את העם". זעהט אויס אז ס'איז אויך געווען א דרשה הושענא רבה ביינאכט.

דער ישמח משה שרייבט אויך דעם זעלבן לשון "בליל הושענא רבה".

רבינו: אין ייטב פנים איז געדרוקט די דרשה וואס ער האט געזאגט הושענא רבה בייטאג.

פונעם ישמח משה איז דא א מעשה אז הושענא רבה איז אמאל אויסגעפאלן זונטאג, און ער האט געזאגט די דרשה ביי שלש סעודות, ער האט מארקט געווען ביי די תורה, מילא קען זיין אז דאס איז אויך אזוי, אפשר איז דאס געווען שלש סעודות די נאכט פון הושענא רבה.

אב"ד וויליאמסבורג: ווען ער וואלט ווען געזאגט ביים טיש וואלט ער נישט געשריבן "כשעמדתי לעורר את העם"...

אב"ד בארא פארק: ביים ישמח משה זעהט מען דאך פארשידענעס, אמאל האט ער געזאגט פאר מוסק, אמאל פאר קריאת התורה. מילא אויפן ישמח משה איז נישט קיין חידוש, ער האט געקענט זאגן הושענא רבה ביי תהילים אויך. דער חידוש איז מער ביים ייטב לב.

רבינו: דער ישמח משה האט בכלל אנדערש געזאגט, ער האט געזאגט פאר נעילה אויך, פאר סליחות.

הר"ר אלימלך שו"ב: פארוואס האט דער רבי ז"ל נישט איינגעפירט צו זאגן די שלש עשרה מידות דרשה?

רבינו: ווען ער איז געווארן רב אין אורשווע האט ער דארט נישט געקענט אינפירן די דרשה, ס'איז געווען מער א שוואכער עולם, אורשווע איז נישט געווען קיין שמאט, ס'איז געווען מער א ישוב, א דארף. ס'איז געווען דערפישע

און רבי פינחס'ל שרייבט דאך אז מ'זאל דאווענען פריה איידער דער אויר פון די וועלט ווערט מגושם. דער בעש"ט האט דאך געדאווענט ותיקין.

החתן שליט"א: צדיקים האבן געדאוונט שפעט וועגן תלמידי חכמים כל זמן שמוקינים דעתן מתיישב עליהם.²
רבינו: דער תולדות האט נאר די צוויי שבתים געדאווענט פריה מהאי טעמא. וואס האט ער געמיינט צו זאגן מיט די ווערטער? ווייל די אלע רבנים יעדער האט געוואלט ווייזן אז ער זאגט שיינע דרשות, ער האט געהאלטן אז ס'איז פניות מיט שלא לשמה, דאס האט ער געמיינט.

הגרה"ה: ס'איז דאך ידוע וואס איז געווען צווישן דעם שינאווער רב מיטן ערוגת הבשם, דער שינאווער רב האט געזאגט אז מען זאגט נישט קיין תורה נאר אויב מען איז מגלה פון הימל, האט אים דער ערוגת הבושם געזאגט אז אויב אזוי גייט ער מער נישט זאגן קיין תורה, האט דער שינאווער רב געזאגט אז ער האט נישט געמיינט די אונגארישע רבנים.³

הר"ר אלימלך שו"ב: דער איידעם פונעם מהר"ל ברענגט אז ער האט געזאגט שבת הגדול און שבת שובה די דרשה מהמש ועד שש שעות. היינט א רב זאל זאגן אזויפיל שעות קען ער פארמאכן די טיר.

הגרה"ה: אין 'שאל בחיר ה' (תולדות הרה"ק רבי שאול בראך זצ"ל אב"ד קאשוי) שטייט דאך אז דער ייטב לב האט אויך גע'דרשענט שעות ארוכות שלש עשרה מדות.

רבינו: כ'זוים נישט, דער 'שאל בחיר ה' שרייבט זייער אינטערעסאנט, צוויי זאכן, קודם נישט רבי שאול בראך אליין האט דאס געשריבן נאר דאס האט א תלמיד געשריבן. ער זאגט אז די דרשה שלש עשרה מידות איז געווען פארטאג, דער זיידע האט באמת געזאגט די דרשה נאכמיטאג. דער ייטב לב האט געדאווענט שפעט יעדן טאג

2

עיי' בס' אוהב שלום שהרה"ק מקאמינקא שאל את הרה"ק מצאנו למה חסידים מתפללין מאוחר, ואילו ההמון עם שאינם יודעים שבהלכה נפסק שצריך להתפלל מוקדם הם דווקא מקפידים להתפלל תפילה ביומנה, והרה"ק מצאנו השיב לו דהנה איתא בגמ' (שבת קנב) ת"ח כל מה שמוקינים דעתן מתיישבת, ועי' רוצים להתפלל בישוב הדעת יותר. [ועיי' בס' ארץ החיים שהרה"ק מבארדיטשוב ג"כ אמר טעם זו להמליץ על החסידים שמתפללין מאוחר].

3

בס' ערוגת הבושם עה"ת (פר' תצוה) בהספידו על הרה"ק משינאווא זי"ע שפע"א הסתופף בצל הרה"ק משינאווא, והרה"ק דיבר נגד אלו שמדברים דברי תורה שלא לשם שמים, והערוגת הבושם אמר לו דאי"כ לא שבקת חיי לכל בריה.

געווען הארץ פריינד", און אזוי האט זיך דאס אפגעשטילט, רבי אליעזר'ל איז געקומען נאך אפאר מאל קיין צאנז, יעדעס יאר פורים ווען ער איז געווען מכושם האט ער געזאגט אז ער איז דער איינציגסטער וואס האט סמוכה פונעם דברי חיים, "דער דברי חיים האט מיר געזאגט קאמארנער רבי, מיט דעם כח וואונטש איך פאר אידן". ער פלעגט טאקע פורים וואונטשן ברכות און ס'איז מקוים געווארן באופן פלא.

רבינו: אז דער הייליגער דברי חיים האט געזאגט א ווארט איז עס א ווארט.

כ'האב געהערט די מעשה פון ר' יוסף אשכנזי ע"ה, אין צפת איז געווען א איד, איינמאל אינדערפרי האט ער זיך שטארק צוהוסט אין ביהמ"ד און נאכדעם האט ער זיך צולאכט. איינער איז אים צוגעגאנגען פרעגן וואס גייט פאר? האט ער דערציילט אז ער איז געווען אין צאנז, און ער האט דארט זייער געהוסט, און דער דברי חיים האט אים געזאגט "זונגערמאן, האסט צייט צו היסן ביי די אכציג". האט דער איד געזאגט "היינט בין איך אלט געווארן אכציג יאר!" האט ער זיך צוהיסט.

כ'האב געהערט אז ביים בעל שם הק' איז געווען א מעשה דארט איז געווען אן אלטער איד האט ער געזאגט אז ער איז געווען א אינגל, און ער האט געדאווענט אין ביהמ"ד אין מעזעביזש ביים בעל שם הק', און דארט אין ביהמ"ד איז נישט געווען קיין סידורים, דער בעש"ט האט געהאט זיין פלאץ וואו ער האט געדאווענט און דארט איז געווען א סידור צוגעגרייט פארן בעש"ט. און ווען דער אינגל איז אריינגעקומען אין ביהמ"ד און ער האט נישט געטראפן קיין סידור האט ער גענומען דעם סידור פונעם בעש"ט פלאץ, ווען דער בעש"ט איז אריינגעקומען און ער האט געזעהן אז דער סידור איז נישטא, דרייט ער זיך אויס און ער זעהט אז א אינגל האט זיין סידור, זאגט ער אים "אינגעלע, זאלסט לעבן הונדערט און צוואנציג יאר, נאר גיב צוריק דעם סידור..."

דער איד האט געלעבט הונדערט און צוואנציג יאר. אין ראפשיץ איז געווען א מעשה ביי די התונה פון רבי מענדעלע גלאגוב'ער, האט מען געברענגט א פארקריפלען איד ל"ע, פארטאגס האט מען אים אראפגעלייגט ביים מיר פונעם ראפשיצער רבי'ס הויז, און דער ראפשיצער רב איז אויפגעשטאנען פארטאגס און ער וויל ארויסגיין, ס'איז געווען מונקל און ער זעהט ווי א איד ליגט אים דארט און ער לאזט אים נישט דורכגיין, האט ער אים געזאגט "הייב זיך אויף און גיי פון דאנעם", דער איד האט זיך אויפגעהויבן כאחד האדם און ער איז געגאנגען.

אידן, און ער האט געשפירט אז ער קען נישט זאגן, כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל דאס ענין, ער האט זיך נישט גוט געפונען דארט מיט די סארט אידן, ער האט געזאגט "מיוועט קומען פון פעלד מיט די פערד, מיוועט אפשפאנען די פערד און אריינקומען אין ביהמ"ד, ער קען אזוי קיין דרשה נישט זאגן...

אב"ד וויליאמסבורג: שלש עשרה מידות געפאלט אסאך מאל דאנערשטאג, ווייל אפילו אוב יום כיפור געפאלט מאנטאג איז י"ג מידות דאנערשטאג, דעמאלטס איז געווען דער מארק טאג דעמאלטס האט מען נישט געקענט רעדן צו קיין מענטשן. מילא האט ער געהאט א פראבלעם.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט אמאל געזאגט אז דער פעטער האט געזאגט דערוועגן, אז דער איהעלער רב רבי משה יוסף ז"ל האט אויך נישט געזאגט קיין דרשה וועגן דעם, ער האט אויך געהאט דעם פראבלעם. קען זיין אז ס'איז נאך געווען אין סטראפקוב.

אב"ד בארא פארק: מיין פעטער דער וויצענער רב ז"ל האט מיר דערציילט אז דער רבי ז"ל איז געווען אין שיקאגא אויף שבת אין ווינטער, אין איינע פון די שובכ"ים סדרות, און ער איז איינגעשטאנען ביי איהם, אויפן וועג אראפ די שטיגן האט דער וויצענער רב זיך אנגערופן "וועט מען הערן היינט א שובכ"ים תורה?", האט דער רבי געזאגט "ניין, צו דעם דארף מען האבן דעם עולם".

רבינו: יא יא, דאס איז עס געווען... דער רבי איז געווען אין אורשיווע האט ער נישט געהאט דעם עולם, אויף יו"ט פלעגן קומען צו פארן חסידים פון דער פרעמד איז שוין געווען אנדערש.

אב"ד בארא פארק: יו"ט ככלל איז אנדערש דער אויר. **אב"ד נעפלעמיין:** מיין טאטע איז נאך געפארן צום רבי'ן אויף אורשויווע.

הר"ר אלימלך שו"ב: כ'האב געהערט פון מיין טאטן ז"ל (הרה"ח ר' מרדכי שווארץ ז"ל מקאלום) אן אמת'ע מעשה, מיינע זיידעס זענען דאך געווען קאמארנער חסידים, און זיי האבן דאס אליין געהערט פון רבי אליעזר'ל. אז ס'איז דאך געווען אביסל אנגעצויגן צווישן דעם דברי חיים מיט קאמארנא, עכ"פ נאך די פטירה פון רבי איזיק'ל איז רבי אליעזר'ל קאמארנער געפארן אויף צאנז. און ווען ער איז אנגעקומען איז געווארן א גאנצע גערודער, ווען דער דברי חיים האט געזען אז ס'רודערט זיך האט ער געפרעגט וואס איז? האט מען געזאגט 'דער קאמארנער איז דא'. אזוי, האט ער גענומען דעם טילעפ, און ער איז ארויסגעלאפן קעגן אים, און געזאגט 'קאמארנער רבי, מיט אייער טאטן זעמיר

געווען א אייניקל פון מאגרובער רב ז"ל (הנה"צ אב"ד געפלעמין שליט"א הוא התן הנה"צ רבי ישראל אברהם שטיין זצ"ל מפאליטשאן, התן הנה"ק רבי אלעזר טווערסקי זצ"ל אבד"ק פאליטשאן, שהיה בן הרה"ק רבי שלמה מסקווער זצ"ל, שהיה התן הרה"ק רבי ארי' לייב טפאנרוב זצ"ל, בן הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זצ"ל). אויך דער צד הכלה איז בעלזער אייניקלעך.

הגרה"ה: מ'האט דאך גערעדט אויך פון קאמארנא, דער זיידע רבי משה'לע קאלוב'ערס מאמע איז געווען א טאכטער פון רבי אליעזר'ל מקאמארנא. אויסער דעם איז רבי משה'לע אויפגעוואקסן ביי רבי אליעזר'ל מקאמארנא, ווייל זיין פאטער איז אוועק יונגערהייט ל"ע, איז ער געפארן צום זיידן קיין קאמארנא.

אב"ד בארא פארק: אין שיקאגא האט געוואוינט א איד, ער האט געהייסן הר" האם ער האט געלעבט 105 יאר, מיין מאמע ז"ל (הנה"צ מאיהעל זצ"ל) איז עטליכע מאל אריינגעגאנגען צו איהם ווען איך בין געווען א אינגל, ער איז שוין געווען קראנק ל"ע, שוין אריבער די הונדערט, און דער איד ווען ער האט נישט גוט געפילט פלעגט ער ליגן אין בעט און שרייען "הייליגער יהושע בן שלום העלף מיך האסט דאך מיר צוגעזאגט", כ'האב עם עטליכע מאל פון אים אליין געהערט, ער האט געהאט אן הבטחה פון רבי יושע'לע בעלזער.

אב"ד געפלעמין: דער התן איז דאך דעם בעלזער רב'ס אייניקל, דער עלטער זיידע דער פאליטישאנער רב איז

יום א' פרשת ויקרא תשס"ח לפ"ק

תוכן השיחה בעת ביקורו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

אצל גיסו כ"ק אדמו"ר מסקווירא שליט"א, כשיכון סקווירא יע"א

רבינו: כ'בין געווען בשכינות (על שב"ק בעיר מאנס) בין איך אריינגעקומען...

האדמו"ר מסקווירא: יא, כ'האב געהערט פון די קינדער א גרים פון נעכטן (מדרשת רבינו שליט"א לאנ"ש מוצש"ק פקודי העל"ט) מ'האט מיר נאכגעזאגט א חלק פון די זאכן וואס מ'האט גערעדט, א טייל פון די זאכן האט מען שוין געהאט ביי אונז אפאר אסיפות דערוועגן, כ'רעד נישט פון דאס שפארן ביים התונה מאכן, דאס איז א צווייטע זאך...

רבינו: איבערן ארויספארן אויף שבתים? (מה שעורר רבינו שליט"א על הפירצה שנוסעים משפחות לעשות את השבת במלונות וזה גורם לפירצות כצניעות וככשרות וכו') יא, ס'זוערט א פראבלעם, ס'זוערט אזוי אמעריקאניש...

האדמו"ר מסקווירא: יא, די קינדער האבן מיר דאס פונקט איבערגעזאגט - האב איך דאס אויפגענומען מיט הנאה ווייל פונקט יענע וואך איז געווען נאך אן אסיפה וועגען, דעם, ס'איז נישט געווען דאס ערשטע מאל וואס מ'איז געווען וועגן דעם, מ'האט שוין געטוהן וועגען דעם.

עמיצער האט מיר נאכגעזאגט אז דער פעטער ז"ל דער בעלזער רב הרה"ק מהר"א ז"ל האט דאך אלעס פארענטפערט אזוי, ער האט מלמד זכות געווען, מ'איז אמאל ערגעץ געגאנגען אין ארץ ישראל און ס'האט איהם נישט אזוי אינגאנצן געפעלט, ס'איז געווען תערובות ל"ע, האט ער געזאגט: "דאס וענען דאך אפשר נאר ברידערס און שוועסטערס..."

האדמו"ר מסקווירא: אדער פלעגט ער זאגן (על מחלו שבחתי) "זיי מיינען אז ס'איז זונטאג..." אבער דא האט ער

געזעהן אז מ'איז צוזאמען, האט ער געזאגט: "ס'איז עפעס א פלא... נאר ברידערס און שוועסטערס!..."

ביי די שבתים ווערט אויך ליידער אמאל אזוי ווי ברודערס און שוועסטערס...

ס'שטייט דאך שוין אין די גמרא אזוי "שארן הכל בקיארן בקרובותיו" (ברכות ט"ז ע"ב)

רבינו: די גמרא דארט רעדט ווען מ'איז טאקע קרובים.

האדמו"ר מסקווירא: און דאס רעדט מען ווען ס'איז טאקע יא די אייגענע קרובים, אבער דארט טאמער מ'איז "בקיארן" טויג עם דאך נישט.

רבינו אמר בצחוק מכאיב: דאס ווערט געבעך "הכל כקרוביו"... (שבת קה ע"ב)

האדמו"ר מסקווירא: 'כקרוביו' יא... דער משל וואס כ'האב געברענגט פונעם פעטער ז"ל איז דאך אויך נישט געווען דוקא ברידערס און שוועסטערס, נאר ס'געווען "אזוי ווי" ברידער און שוועסטערס...

רבינו: אבער אז מ'זאגט, הייבט מען אהן צו כאפן אז ס'איז נישט אזוי אידל, ס'איז ליידער אזוי אז ס'הייבט זיך אן און איין זאך שלעפט אריין דעם צווייטע.

האדמו"ר מסקווירא: יא, באמת "ישראל קדושים הם", נאר מ'כאפט אליין נישט... אמאל זעהט מען נישט וואס ס'טויג נישט.

ככלל די נסיונות אין דעם דור זענען געוואלדיג, כ'זאג אלעמאל אז ס'איז פון איין זייט בעסער און פון איין זייט ערגער, מיט יארן צוריק זענען אפשר געווען מער נסיונות אין די שכליות'דיגע זאכן, ס'געווען געבעך איין השקפה וואס האט צובראכן חלקים פון אידן און נאך א השקפה האט

האדמו"ר מסקווירא: וויפיל משפחות זענען הרוב געווארן די שלום בית ר"ל? מ'ווייסט דאך מסתמא...

רבינו: אוי אוי, כ'ווייס, כ' ווייס.

האדמו"ר מסקווירא: 'שלום בית?' שלום בית ווייל ער איז נעבעך פארקראכן נעבעך, צוליב דעם... ס'איז נישט אזוי פשוט.

רבינו: ס'איז א שווערע וועלט! א שווערע וועלט, מ'דארף האבן געוואלדיגע סיעתא דשמיא!

האדמו"ר מסקווירא: ס'איז שווער וואו מ'גיבט זיך א ריר, ווען מ'גייט אין גאס, און וואס מ'נעמט אין די האנט, די געשעפטן, און די אפיסעס, יעדע פרט און פרט, מ'דארף סיעתא דשמיא.

רבינו: און דאס היינטיגע פרעכהייט, דאס אפענקייט היינט ר"ל.

האדמו"ר מסקווירא: 'ביזנעס' איז דאך צו רעדן צו יענעם, צו יענעם'ס בהמיות דארף מען זיך דאך נישט מוטשען וויאזוי צו רעדן... ס'איז זייער לייכט צו רעדן צו יענעם'ס בהמיות, מ'טוט אזעלכע זאכן וואס מ'ווייג נישט, רעדט דאס צו יענעם'ס בהמיות, מען דארף נישט זיין קיין גרויסער חכם צו דעם.

רבינו: מ'פארשטייט אויפ'ן וואונק...

ודברו אודות ה'בלעק אוט (הפסקת העלעקטע'ר)

שנתהוה מהמת הרוחות סערים בערי קרית יואל ומאנסי

וגם בשיכון סקווירא

האדמו"ר מסקווירא: נו, מסתמא האט מען "לעכטיג געמאכט מיט אנדערע עצות! מיט 'נר מצוה ותורה אור' (משל' ג' כ"ג) ס'מוז נישט זיין דוקא מיט קיין לעקטער...

רבינו: מ'זאגט נאך אז אמאל איז געווען א קאלטע מקוה און ווען מ'געקומען צום דאווענען איז געווארן ווארעם - און היינטיגע צייטן איז דא א ווארימע מקוה, אבער ווען מ'קומט צום דאווענען איז עס שוין אביסל קאלט...

דער טאטע ז"ל האט דערציילט, אז הרה"ק רבי מאטעלע הורנאסטייפלער זי"ע איז געווען אין ראצפערט אויף א התונה ביים זיידן הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע, ס'איז געווען א ווייטע נסיעה פון הארנאסטייפל ביז קיין אונגארן. **האדמו"ר מסקווירא:** מיט די כלים פון דעמאלטס...

רבינו: מ'איז געפארן מיט די באן, איז ער נאר איינמאל געווען אין ראצפערט אויף א שטיק צייט, ער איז איינגעשטאנען ביי א איד הר"ר יוסף הערצאג ע"ה.

האט ער פארציילט אז יעדן טאג ביים דאווענען איז ער געשטאנען און ער האט זיך קיין שאקל נישט געגעבן, קיין ריר האט ער נישט געגעבן, און ווען ער איז אהיימגעקומען פון דאווענען, האט מען איהם געדארפט מוישן די מלבושים

צובראכן חלקים פון אידל ר"ל, אבער היינט איז מער דאס "בהמיות" ר"ל!

פון איין זייט איז עס בעסער און פון איין זייט איז עס ערגער, ס'איז א מעלה ווייל דער פגם גייט אפשר נישט אזוי הויך ווי ביי שכליות, אבער פון דער צווייטע זייט איז דאס בהמיות א זאך וואס כאפט יעדן ר"ל, מ'דארף נישט זיין דוקא א טראכטער, ס'כאפט יעדן.

רבינו: אמעריקא איז געשטעלט אויף "תאות!" דער שר פון אמעריקא איז תאוה!

האדמו"ר מסקווירא: כ'געדענקט מיט היבש יארן צוריק האט מיר דער טאטע ז"ל געזאגט אן אינטערעסאנט לשון: 'כ'גלייב אז אפילו אן אנשטענדיגער גוי פאר דרייסיג יאר צוריק, אויב וואלט אויפגעשטאנען פון זיין קבר און ער וואלט זיך ארומגעקוקט וואס ס'ש'הט זיך, וואלט ער זיך צוריק באגראבן פאר בושה!...

ער האט מיר געזאגט דעמאלס דעם לשון "דרייסיג יאר" פון דעמאלס, אבער דאס איז שוין געווען היבשע יארן צוריק, אסאך מער פון דרייסיג יאר צוריק...

רבינו: אבער היינט איז עס שוין ממש אומדערטרעגליך...

האדמו"ר מסקווירא: מיט די כלים אין די היינטיגע מעכניק איז אויך זייער שווער ל"ע, ס'ווערט אלעמאל מער און מער און מער...

רבינו: און די מעלעפאנס.

האדמו"ר מסקווירא: די מעלעפאנס לויט ווי מ'זאגט מיר קען מען דארט האבן דאס גאנצע, דאס גאנצע... מ'קען אנקומען ביז צום שאל תהתית ר"ל

רבינו: עד - ועד בכלל!

האדמו"ר מסקווירא: און מ'איז גיסא, די געשעפטן ווערן וואס אמאל מער תלוי אין דעם אינטערנעט, און דאס איז א גרויסע פראבלעם, ס'זאגט מיר איינער אז א באנק לאזט שוין נישט מאכן קיין 'דעפאזיט' נאר דורך דער אינטערנעט, כהנה וכהנה.

רבינו: ס'איז נישטא קיין געשעפט אנדעם, ס'נישטא!

האדמו"ר מסקווירא: אין איין זייט ווערט די זאכן צעהן מאל ערגער, און פון די צווייטע זייט זעהט דער יצה"ר אז מ'זאל עס דארפן האבן צו די געשעפטן.. ער מאכט אז מ'זאל נישט קענען אנדעם ר"ל.

רבינו: סיי דאס איינקויפן און סיי דאס פארקויפן, אלעס גייט היינט דורכדעם, די בענק ווילן מאכן אז יעדער יחיד זאל מוזן גיין דורך דער אינטערנעט, נישט נאר די געשעפטן.

האדמו"ר מסקווירא: ס'איז פאר זיי לייכטער אזוי.

כלומר שט הייסט עס ס'מאכט קאליע די "קינדער", אבער אלע זענען "בני ישראל", אידישע קינדער...

רבינו: ערוואקסענע אידישע 'קינדער'...

"דעם וויל איך", אבער ער האט געזאגט "איר זאלט אים ניט אויסכייסן, ווייל כ'זועל אים דערקענען".

האדמו"ר מסקווירא: עמיצער האט מיר געזאגט אז ס'ליגט ביי עמיצן דער "תנאים" פונעם משערקאסער זי"ע, כ'האב עס ממש הערשט לעצטנס געהערט... עפעס א קרוב, נעבעך אביסל שוואך ל"ע, א גרויסער גביר, און ער איז שוין נישט אזוי...

רבינו: נישט אזא "משערנאבלער אייניקל"...

האדמו"ר מסקווירא: ער פארגעסט אמאל... וויאזוי האט דער פעטער ז"ל געזאגט (על מהלל שבת ר"ל) "ער פארגעסט אמאל אז ס'איז שבת"... ער פארגעסט אויך אמאל אז ער איז א משערנאבלער אייניקל! ביי איהם ליגט דער "תנאים". ס'איז נישט אזוי פשוט...

רבינו: ווער איז אונטערגעשריבן דארט?

האדמו"ר מסקווירא: ביי יענע תנאים איז געווען עפעס א באקאנטע זאך אז מ'האט גע'חלש'ט...

רבינו: יא, דאס איז געווען ווען רבי מאטעלע איז געווארן א חתן מיט די טאכטער פון רבי אהרן קארלינער, האט רבי מענדעלע וויטעבסקער זי"ע גע'חלש'ט, בשעת ער האט געזאגט "בת המנוח הר"ר אהרן", האט רבי מענדעלע געזעהן אז ער איז געקומען פון יענעם עולם, און ער האט גע'חלש'ט.

האדמו"ר מסקווירא: יא, האט דער גרויסער מגיד איהם געפערענט "איהר האט איהם דען נישט געקענט?", האט ער געזאגט "כ'האב איהם געקענט, אבער כ'האב נישט געוואוסט אז ער אזוי גרויס..."

רבינו: ער האט זייער געלויבטן.

הרה"ח ר' ישעי' אונגער הי"ד משכ"ק בסקווירא: אויף יענעם תנאים פונעם משערקאסער איז געווען אונטערגעשריבן דער מאור עינים זי"ע.

האדמו"ר מסקווירא: ווען דער ר"ר ברוך זי"ע איז געווען אין משערנאבל, האט ער טאקע געמאכט א ווערטל מיט'ן משערקאסער, ווייל ער איז דאך געווען מיט'ן רב (הבבל התניא) זי"ע נישט אזוי שוה בשוה... בשעת ער האט אויסגערעכנט די קינדער, האט ער אים געזאגט: "אה, דו ביסט דאך זיינס אן איידעם?" ער האט גארנישט געזאגט, נאר אזוי געווערטלמט...

רבינו: מיט'ן בארדיטשובער רב זי"ע האט דער ר"ר ברוך געהאט צוטוהן...

האדמו"ר מסקווירא: יא, אבער מיט'ן רב אויך, זיי זאגן דאך אז דער רבי ר' ברוך האט איהם געזאגט: "איך בין אן אייניקל פונעם בעל שם" (יזהר בכבודו), האט דער רב געענטפערט: "איהר זענט אן אייניקל בנשמות און אונז זעמיר אן אייניקל ברוחניות"... יא, ס'געווען עפעס דארט.

פון קאפ ביז פיס, ס'געווען דורכגעווייקט אזוי ווי מ'וואלט עס אינטערגעטונקען אין וואסער... און דאס איז געווען יעדן טאג.

האדמו"ר מסקווירא: כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל אז ס'איז געווען א התונה און דער ר"ר ברוך מעזיבווער זי"ע איז געקומען קיין משערנאבל, און ער האט געזאגט דארט מבינות, נישט קיין מבינות, "לשונות", אויף די קינדער פונעם משערנאבלער מגיד זי"ע, זיי זענען נאך געווען קליינע קינדער... אויף הרה"ק רבי אהרן האט ער געזאגט: "גאלע מאטישטשקע", דאס הייסט אינגאנצן אזוי ווי דער פאטער. און אויף הרה"ק רבי משה קארטשטובער זי"ע האט ער געזאגט עפעס א רוסיש לשון, און ער איז אזוי ווי אן "איוון". די אויווענס זענען דאך צוגעדעקט מיט חרם, און ווען ס'איז פארמאכט איז פונדרויסן קאלט און מ'דערקענט נישט קיין כי הוא זה, אבער ווען מ'גיבט אן עפן אויף די מיר ברענט אינעווייניג א פלאם.

דער רבי משה איז געווען שמארק אן 'ענוותן' און א 'הצנע לכת', ער איז געווען העכערס פון דעם, אבער ער איז געווען שמארק באהאלטן אויך, ממילא האט ער אף איהם געזאגט די מבינות אז ער איז אזויווי אן איוון. די אויווענעס זענען דאך אינדרויסן קאלט, פארקערט: אויב ס'איז ווארעם איז א סימן אז ס'איז געשפאלטן...

המשיך: דעמאלס ווען דער רבי ר' ברוך איז דארט געווען, איז רבי דודל מאלנער זי"ע געבוירן געווארן ממש יענע נאכט, און דער ר"ר ברוך האט איהם געהערט וויינען, האט ער געזאגט: "אה! ער וויינט ווי א חכם"! דער מאלנער האט דאך געהייסן א חכם... ביז איהם האט ער אויסגערעכנט, די אנדערע זענען נאכנישט געווען געבוירן.

רבינו: דער טאטע ז"ל האט מיר פארציילט אז דער תניא זי"ע איז געווען אין משערנאבל.

האדמו"ר מסקווירא: ער האט געשיקט א קוויטל אמאל צום מאור עינים זי"ע (עכער ר"ח כשראה שנגזר עליו משמים שסתלק ר"ל, ופעל המאור'י שישאר בהיים אך תפילה עושה מהצה וכתו נפטר על פניו ל"ט).

רבינו: אבער חוץ דעם איז ער אליין געווען ביי הרה"ק רבי מאטעלע משערנאבלער זי"ע, און ער האט געזאגט פאר רבי מאטעלע'ן "כ'זויל זיך משדך זיין מיט איך", האט רבי מאטעלע געפרעגט: "וועמען ווילט איהר?", זאגט ער: "כ'זועל מיך אויסקלויבן". האט ער אריינגעפירט אין די שטוב וואו די קינדער זענען געשלאפן, און דער תניא איז ארומגעגאנגען און ארויפגעלייגט זיין האנט אויף די קעפלעך, ביז ער איז אנגעקומען צום משערקאסער זי"ע

אז זיי האבן צופיל, און יעצט הער איך אז ס'איז נאר צו ווייניג...!". רבי יהושעילע בעלזער איז געווען זיכער אז ס'איז איבער גענוג... ס'איז געווען דארט א גרויסע צמצום.

האדמו"ר מסקווירא: דאס האב איך געזאגט אז אפילו ביים מאור עינים זי"ע האבן טייל געוואלט מרמוז זיין אז דער משערנאבלער מגיד האט זיך געפירט אביסל מער בהרחבה... ס'איז געווען א גאנצע מעשה.

רבינו: דער מיטעלער בעלזער רב ז"ל האט זיך משדך געווען מיט'ן צאנזער רב, ווייל הרה"ק רבי ישעילע משחויבער זי"ע איז געווארן א חתן ביי זיין איידעם הרה"ק רבי היאל קרילאוויצער זצ"ל, דעמאלטס איז דער בעלזער רב געווען אין צאנז, און ס'געווען אינטערסאנטע זאכן דארט, מ'האט געשלאסן דעם שידוך און ער איז געבליבן אין צאנז אויף שבת, און מ'האט געמאכט דעם תנאים אין צאנז.

דער דברי חיים האט געהאט א טאכטער הרבנית נחמילע ע"ה, וואס זי האט געפירט די שטוב, אין צאנז זענען נישט געווען קיין נארמאלע מיטשטיכער מיט טעלערס, האט זי געזאגט פאר'ן פאטער "ס'קומט דער בעלזער רב, ער הייסט א גרויסער רבי, זי וועט גיין צו שכנים, און מזועט בארגן שיינע כלים..." איז זי געגאנגען און איינער האט געגיבן עסצייג און איינער האט געברענגט טעלערס, און מ'האט צוזאמען געשמעלט א שיינע סעודה.

דער דברי חיים קומט אריין צום תנאים און ער קוקט זיך אים, און ער רופט זיך אהן צום בעלזער רב "מחותך, מיין נחמה'לע האט מיר געזאגט אז דער בעלזער רב איז א גרויסער רבי און ס'פאסט נישט..." און ער זאגט איבער דעם גאנצן לשון און די גאנצע מעשה, און ער זאגט "מחותך, גארנישט איז נישט מיינס... אלעס איז געבארגט פון די שכנים...", מ'האט פשוט נישט געהאט...

האדמו"ר מסקווירא: חוץ פון דעם פלעגט דער צאנזער רב אלעס אוועקטיילן פאר ארימעלייט.

רבינו: ער האט אלעס אויסגעטיילט.

האדמו"ר מסקווירא: כ'האב עס לעצטענס דערמאנט, אז דער טאטע ז"ל האט געהאט א ברודער ה"צ"ר אהרן זצ"ל וועלכער איז געווען אן איידעם ביי הרה"ק רבי איציקל באהושער זי"ע, מ'האט אפגעשמועסט א גרויסע סכום נדו, און מ'איז דאך געפארן דעמאלס אפאר טעג ביז קיין באהוש, און אינמיטן וועג איז געקומען אן אלמנה וכדומה און דער זיידע רבי דודל מסקווירא האט אוועקגעגעבן דעם גאנצן נדן און פארטיג...

שפעטער ווען דער זיידע ז"ל איז אנגעקומען צו די חתונה קיין באהוש, האט רבי איציקל באהושער געשיקט צוויי קינדער צום זיידן ז"ל פּרעגן וואס איז מיט'ן נדן?

די וועלט זאגט נאך, און פונעם טאטן ז"ל האב איך עס געהערט אזוי, כ'ווייס נישט צי מ'קען עס היינט פארשטיין, ס'געווען ביי א חתונה וואס דער גרויסער מגיד זי"ע האט נישט געהאט קיין דרשה געשאנק צו געבן...

רבינו: דער מאור עינים זי"ע האט דעמאלטס אינטער געריקט א מטבע

האדמו"ר מסקווירא: און דאס איז געווען ביי איהם א געוואלדיגע ניה נפשא - ס'איז דא פארשידענע גירסות אין די מעשה, אבער אזוי האב איך געהערט פון טאטן ז"ל - האט דער גרויסער מגיד איהם געזאגט "ס'איז דא א נשמה וואס קומט אראפ איינמאל אין מיוזנט יאר, און וויבאלד דו האסט מיר געטוהן אזא ניה נפשא גיב איך עס אוועק פאר דיר".

האט הרה"ק רבי אהרן קארלינער זי"ע זיך אנגערופן "כ'האב שוין לאנג געלייגט אן אויג אויף די נשמה". האט איהם דער גרויסער מגיד געזאגט: "אז כ'האב שוין געגעבן איז געגעבן, אבער ער וועט זיין דיין איידעם!".

רבינו: אזוי דערציילט די וועלט.

דאס עניות איז געווען זייער גרויס אמאל!

האדמו"ר מסקווירא: יא, ס'געווען אינגאנצן אנדערע מושגים דעמאלס...

פארקערט, לויט ווי כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל, האבן שוין טייל געוואלט מלשין זיין אויפ'ן משערנאבלער מגיד זי"ע ביים פאטער, ווייל דער משערנאבלער מגיד האט זיך שוין געפירט אביסל מער מלכות'דיג, און אין יענע תקופה האט עס געהייסן אביסל מאדנע.

רבינו: דער בעלזער רב ז"ל האט זיך משדך געווען מיט משערנאבל.

האדמו"ר מסקווירא: אסאך מאל האבן זיי זיך משדך געווען.

רבינו: הרה"ק רבי ישכר בער ז"ל איז געווען אן איידעם אין משערנאבל.

האדמו"ר מסקווירא: צוויי מאל.

רבינו: יא, זי איז געקומען וואוינען קיין בעלזא, און זי איז נישט געווען צופרידן, ווייל אין משערנאבל איז געווען מער בהרחבה און אין בעלזא איז געווען ענג.

האדמו"ר מסקווירא: ביים משערנאבלער מגיד, ווייל ביים מאור עינים איז נישט געווען קיין הרחבה.

רבינו: כ'רעד שוין ביי רבי אהרן משערנאבלער, האט זי אנגעשריבן א בריוו אהיים, אז מ'זאל בעטן פונעם בעלזער רב רבי ישעילע זי"ע אז ער זאל גיבן מער פאר די קינדער, די קעסט זאל נישט זיין אזוי בצמצום... האט הרה"ק רבי אהרן משערנאבלער זי"ע געשריבן פארן מיטעלן בעלזער רב די בקשה וואס די קינדער האבן געבעטן. ווען ער האט באקומען דעם בריוו האט ער זיך אנגערופן "איך זארג מיך

רבינו: ווען דער דברי חיים האט זיך משדך געווען מיטן משערקאסער (כאשר חיתן בתו הבכירה ע"ה עם הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייל זצ"ל נכד הרה"ק מסערקאס), איז די חתונה געווען ביי א גרעניץ שטאט, דער משערקאסער איז געקומען פון רוסלאנד, און דער דברי חיים איז געקומען פון גאליציע, דער דברי חיים האט געגעבן א טאכטער האט ער אויך צוגעזאגט א נדן, ער האט אנגעגרייט א נדן און ער איז געפארן צו די חתונה, און ביז ער איז אנגעקומען אהין האט ער אויסגעטיילט דאס גאנצע געלט.

ווען ער איז אנגעקומען, און ער האט זיך געטראפן מיטן מחותן, זאגט דער צאנזער רב "מחות, כך וכך היה המעשה, כ'האב אנגעגרייט נדן, אויפן וועג האב איך געטראפן אזא נצרך און אזא נצרך, און ס'איז נישטא מער, ווילט איר גיין צו די חופה איז גוט, און אז נישט זאגט מיר און איך וועל ארויספארן ארום און שאפן דאס געלט..."

האט דער משערקאסער געזאגט "ניין, כ'זויל גיין צו די חופה, ווייל כ'האב שוין געזעהן דעם טאטן (הרה"ק רבי מאטעלע טשערנאבלער ז"ע) אנגעטון כבגדי שבת, אז דער טאטע האט זיך שוין מטריח געווען וויל איך שוין נישט ווארטן..."

אבער ער האט אים 'געזען'...

זנפרדו לשלום

רבי איציקל באהושער האט געהאט א זוהן דער פאשקאנער זי"ע וועלכער האט געוואוינט אין בוקארעסט, און דער טאטע ז"ל האט זיך דארט געטראפן מיט איהם. האט ער אליין געזאגט פארן טאטן ז"ל, אז ער איז געווען דער שליח צוזאמען מיט אן עלטערן ברודער צום זיידן ז"ל, האט דער זיידע ז"ל געזאגט "אז דער סקווערער רבי זאגט אז ער האט עס שוין נישט... שוין, איז מען געגאנגען צו די חופה!"

האט מיר דער טאטע ז"ל געזאגט, אז דער פאשקאנער האט איהם דערציילט אז נאכדעם ווען ס'איז געקומען צו א צווייטע חתונה ביי רבי איציקל באהושער - וועלכער האט געהאט זיבעצן קינדער בלעה"ר - ווייזט אויס אז דער אנדערע מחותן האט געהערט פון די מעשה, און ער האט שוין געוואוסט וואס מ'דארף טוהן... האט רבי איציקל באהושער איהם אויך געשיקט און יענער האט אויך געענטפערט אז ער האט עס נישט, איז ער צוריקגעקומען צום פאטער און איבערגעבוטן די תשובה. האט איהם דער פאטער זיינע צוריקגעשיקט און געזאגט: "דער סקווערער מחותן האט מיך משחד געווען מיט זיין אמת - אבער דא אויב ער וועט נישט ארפאלייגן דעם נדן, וועט מען נישט גיין צו די חופה...", און יענער האט געמוזט גיין צוזאמבארענען געלט.

יום א' פרשת עקב תשס"ח לפ"ק

תוכן השיחה בעת ביקורו של הגה"צ רבי אברהם צבי הלוי בעק שליט"א

אבד"ק קה"י מעלבורן אויטראליע

בביתו נאזה קודש של כ"ק מורן רבינו שליט"א בקרית יואל

גאב"ד מעלבורן: דער דברי יואל מאכט דאך א חילוק צו ס'איז שוין געווען א דיבור פונעם אייבערשטן.⁵

אם ידע שהוא יהיה צדיק אי אפשר שלא יהיה צדיק וכו', דע שתשובת שאלה זו ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, וכמה עיקרים גדולים והרדים רמים תלויים בה, אבל צריך אתה לידע ולהבין בדבר זה שהקב"ה אינו יודע מדיעה שהיא חוץ ממנו כבני אדם שהם ודעתם שנים, אלא הוא יתעלה שמו ודעתו אחד, ואין דעתו של אדם יכולה להשיג דבר זה על בוריו, וכשם שאין כה באדם להשיג ולמצוא אמתת הבורא שנאמר כי לא יראני האדם והי אין כה באדם להשיג ולמצוא דעתו של בורא הוא שהנביא אמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, וכיון שכן הוא אין בנו כה לידע היאך ידע הקב"ה כל הברואים והמעשים, אבל נדע בלא ספק שמעשה האדם ביד האדם ואין הקב"ה מושכו ולא גוזר עליו לעשות קד וכו', עיי"ש.

5

בהרבה מספרי רבינו ביאר יסוד זה כי ידיעת הקב"ה ומחשבותו אינו מכרחת הבהירה, אבל דיבורו של הקב"ה מכרחת הבהירה,

רבינו שליט"א: וואס מאכט מען עפעס?
גאב"ד מעלבורן: ביי אונז איז געווען אן עלטערער איד וואס ווען מ'האט אים געפרעגט וואס ער מאכט האט ער געזאגט "איך מאך גארנישט, דער אייבערשטער מאכט אלעס".

רבינו: א מענטש מאכט אסאך... ס'איז דא א בחירה חפשית.

גאב"ד מעלבורן: די תורה זאגט דאך אבער "ובחרת בחיים" (דברים ל"ו).

רבינו: דער רמב"ם (פ"ה מהלכות תשובה ה"ה) מומשעט זיך מיט די קשיא, ווי אזוי גייט די ידיעה מיט די בחירה, דער רמב"ם זאגט אז מ'קען עס נישט פארשטיין. ס'איז אבער פארט אזוי דער מציאות, ס'איז דא א ידיעה און ס'איז דא א בחירה.⁴

4

ו"ל הרמב"ם שם, שמו תאמר והלא הקב"ה יודע כל מה שיהיה וקודם שיהיה ידע שזה יהיה צדיק או רשע או לא ידע

מ'האט אינאיינעם עוסק געווען אין עניני גיטין. (בעת שד' רב דקה"י בעיר מאנטעווידעא במדינת אורגוויי).

גאב"ד מעלבארן: יא, אוודאי.

רבינו: די קהילה דארט וואקסט? (בעיר מעלבארן מקום שהאורח החשוב שליט"א הוא אב"ד זה כבר זמן רב לאיש"ם).

גאב"ד מעלבארן: יא, ברוך השם מ'וואקסט, זייט מיר האבן דארט ב"ה א כולל בלייבן דארט מער אינגעלייט, נישט אלע בלייבן דארט, אבער א טייל פון זיי וואס ווילן בלייבן לערנען אין כולל בלייבן דארט. ס'איז בערך האלב פון די יונגעלייט וואס האבן התונה בלייבן היינט לערנען ביי אונז. די איבריגע פארן קיין ארץ ישראל וכדו'.

ודיבר רבינו אודות השאלות המתעוררות כאשר נוסעים מהכא להתם: אז מ'פארט ארויס פון לאס אנזשעלאס קיין אויסטראליע קען זיך מאכן א מציאות פון דריי טעג ראש הודש...

איך בין איינמאל געווען אין מעלבארן בין איך דעמאלטס געפארן דורך אייראפע, א דרך ארוכה, כ'האב נישט געוואלט פארלירן די וואכענדיגע טעג, ס'איז אויסגעקומען אז איין וואך איז דא זעקס טעג ביז שבת, און די אנדערע וואך איז דא אכט טעג.

גאב"ד מעלבארן: ס'קאסט דער וועג אסאך אסאך מער, אבער איינער וויל מדקדק זיין באצאלט מען דערפאר.

רבינו: אויב מ'קומט אהיים דורכן וועג פון לאס אנדזשעלעס, קומט צו נאך א טאג. אויב מ'פארט ראש הודש קען אויסקומען א מציאות אז מ'זאל האבן דריי טאג ראש הודש.

בנו הרב מטשערקאס שליט"א: ווען ר' אברהם משה לעבאוויטש (מלמד ועסקן חשוב במעלבארן מתלמידי ישיבתינו הק') האט התונה געהאט איז אויסגעקומען אז ער האט געהאט ניין טעג הנוכה...

אין די ימי הספירה האט מען גרויסע שאלות. (עין בספר ישראל והזמנים חב פרק י"ג אות ב' עיי"ש)

רבינו: אויף איין וועג פארלירט מען א טאג, ווען מ'קומט אהיים באקומט מען צו נאך א טאג. (ועיי' בש"ת בצל החכמה ח"ה מסימן קכ"א ואילך כל השאלות המסתעפים מזה, עיי"ש).

גאב"ד מעלבארן: באמת איז דאס נישט דער גאנצער טאג ווייל ס'איז נאר ארום זעכצן שעה, ס'איז נישט קיין גאנצע 24 שעה, עפעס פון טאג איז נאך געבליבן, מקצת היום ככולו.

רבינו: ס'איז א שאלה וואס איז נאך אמאל נישט געווען, בימים הראשונים איז דאך דאס נישט געווען, מילא טרעפט מען נישט די שאלה אין די פוסקים, דאס גאנצע פליעהן מיט

רבינו: דאס אז דיבור איז מכריה הבחירה ברענגט ער נאך פון פריערדיגע.

דער פנים יפות, דער המקנה אין די פתיחה (אות כ"ה) זאגט, ער איז מסביר אז לגבי שכר וואס א דיבור של הקב"ה לטובה איז נישט חוזר (ברכות ז'), איז דער דיבור מכריה, נישט לגבי עונש.

דער ייטב לב ברענגט דאס אין פרשת חקת, ער מענה'ט אויף דעם מקנה, אבער מיט דעם געדאנק ברענגט ער א א הסבר פארוואס פרה איז געווען א חק, ווייל פרה איז דאך במרה נצטוו, און דאס איז געווען א כפרה אויפן חטא העגל, וועגן דעם האט דאס געמוזט זיין א חק, ווייל דער דיבור איז מכריה, וועגן דעם האט דאס דער אייבערשטער נישט ארויסגעזאגט כדאי עם זאל זיין א חוק.

רבינו עי' בספ"ק ייטב לב, ונשא ונתנו בדברי המקנה ובדברי הייטב לב בזה

דער בני יששכר פר' פרה (מאמר י'), מאמר זאת הוקת התורה הרוש א' רעדט אויך ארום ברייט פון דעם ענין. אז פון פרה אדומה איז א רא"י או עם איז דא א בחירה הפשית (עיי"ש דברים נפלאים מה שכתב מרן הבני יששכר ז"ל בביאור ענין זה באריכות).

גאב"ד מעלבארן: כ'האב געזעהן א ווארט פון רבי שמעלקא מעלישער ז"ל ס'שטייט אין זיין ספר אויף דעם וואס מ'זאגט ביי די "אני מאמין" שהבורא יתברך שמו יודע כל מעשי בני אדם וכל מחשבותם שנאמר היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם. ביי קיין איינע פון די 'אני מאמין' ברענגט ער נישט קיין רא"י 'שנאמר' ווייל ס'שטייט אין פסוק, נאר ביי דעם, ווייל די אלע זאכן ביז אהער פארשטייט דער מענטש על פי שכל, אבער דא דארף מען ברענגען א פסוק ווייל אנדערש פארשטייט מען דאס נישט מיטן שכל.

רבינו: ס'איז דאך טאקע אזוי, ס'איז א זאך וואס איז העכער, אזוי ווי דער אייבערשטער איז העכער פון אלע מענטשליכע השגות, איז די זאך העכער אונזער השגה.

ר' דוד עקשטיין מראשי קהילתינו: דער רב האט אסאך געארבעט להבחלה מיט מוין טאטן ז"ל (הגה"צ רבי קלונימוס אליעזר ז"ל אב"ד קהילות החרדים בארגענטיינא)

ובזה העמיד מרן זצ"ל יסוד מוסד כי כל מילתא דתליא בחינת בני אדם א"א שיתגלה בבחינת דיבור, ומה שנתגלה הדבר בפסקי התורה אין זה אלא בבחינת מחשבה או בחינת ראה שאינה מכריה את הבחירה, וכיסוד זה ביאר הרבה ביאורים נפלאים בפרשיות התורה ובדברי הנביאים ומאמרי הו"ל, ועי' בספר 'פתחי שערים' (מפתח כללי לתורת רבינו) במדור 'מבוא שערים' בערך 'מחשבת הקב"ה אינה סותרת הבחירה' מה שקיבצו כעמיר גורנה בזה, ושם בהמפתח ערך 'בחירה'.

פריער, דאס הייסט אויב מ'איז גאר נאנט ווערט שוין דריי אויגער די שקיעה, מ'זעהט מער נישט קיין זון, מ'גייט אביסל ווייטער עטליכע גאסן אין די זעלבע שטאט איז האלב פיר די שקיעה, נאך עטליכע גאסן איז מיט נאך א האלבע שעה שפעטער, ווייל די שטאט איז ממש צופוינסט פונעם בארג, און דער בארג איז זייער הויך און די זון גייט אונטערן בארג.

איז די שאלה ווי אזוי מ'רעכנט די שקיעה, זאל מען כולל זיין די בערג און מ'זאל רעכענען ווי די זון וואלט ווען געדארפט אונטערגיין דעם כדור הארץ, דעמאלטס איז עס סאך שפעטער. אין סוכה איז דאך דא די גמ' דל עשרות קרנים (סוכה ב.), אדער זאג איך אז איך קוק אז די זון ווערט נעלם איז נאכט, איז דעמאלטס די שאלה אז איינער איז אין א מערה און די זון ווערט דארט נעלם וועט אויך אזוי זיין? דאס איז זייער א אינטערעסאנטע שאלה.⁷

7

הנה לפי המבואר בגמ' שבת (דף קיח) אמר ר' יוסי יהא הלקי ממכניסי שבת בטברי ומוצאי שבת בציפורי, וביארו רש"י ז"ל ורבינו נסים גאון לפי שטבריה היתה נמוכה והחמה שוקעת שם בעוד יומם, והיו יושביה מקבלין עליהן השבת משקיעת החמה אצלם, ושקיעתה לשם קודם שקיעתה במקומות הגבוהין, וכנגדן מוצאי שבת בציפורי שיושבת בראש ההר שהשקיעה מתאחרת בשביל גובהה היו יושביה מאחרין לצאת עד גמר שקיעתה, עיי"ש. ולכאורה ה"נ בנד"ד שצריך לקבל שבת מהשקיעה הנראית.

אמנם מדברי המהר"ל הובא במג"א (סי' רל"ג סק"ז) שכתב שהיה מתפלל מנחה בעשת הדחק סמוך לצאת הכוכבים, ואמר אע"פ שגראה בעיר לילה עדיין יום הוא כמו שאמר רבי יוסי (שבת דף קיח): יהא הלקי ממכניסי שבת בטבריא, עכ"ל, ומה נראה שהוא רק מצד חומרא. אמנם מדברי שאר ראשונים (עי' גליון הש"ס שם מה שהביא מדברי הר"י מיגאש סי' סה) נראה דמדינא עשו כן, עיי"ש.

ובספר סדר זמנים (להאן ר"א חכר ז"ל) דבכבל שהוא בעמק מותרים לעשות מלאכה אף לאחר שנכסה השמש מעיניהם, מאחר שבפועל לא נשקעה המה מן המקום ההוא, אלא מחשבינן משעה שהחמה נראית באופק, וכן נמי מצדד בספר תולדות שמואל (ח"א פתי"ב הקדמה 1) שאם ההר שבמערב מסתיר שקיעה האמיתית אין מתחשבין עם ההר כלל אלא מחשבינן משעה שהחמה שוקעת תחת האופק, עיי"ש, ועיי' במה שדן בנד"ד המוזכר כאן אודות מקום זה של 'פאלם ספרינגס' הגר' ראטה שליט"א בספרו שו"ת עמק התשובה (ח"ג סי' י) ודעתו שם שאין להתחשב עם כיוון ההרים שמצד מערב, רק נראה ההרים כאילו אינם והשקיעה היא כפי מה שהיה נראה אם לא היו ההרים מכסים את השמש, עיי"ש, ועיי' בישראל והזמנים (ח"ב סי' מ"ש) השיטות בזה.

אן עראפלאן האט זיך הערשט אהערנעשטעלט אין די לעצטערע יארן פאר יאר.

גאב"ד מעלבארן: אין ארץ ישראל אליין איז דא חילוקים, עס איז דא פלעצער וואס איז א שעה מער, א שעה ווייניגער, דאס איז אין ארץ ישראל אליינס, נאר דארט דערקענט זיך נישט.

אב"ד טשערקאם: מיט דעם טייטשט מען דאך "אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין (שבת קיח):" שתי שבתות אויף די וועלט איז דא צוויי מאל שבת, איינמאל שבת אויף דעם עק וועלט איינמאל אויף יענעם עק וועלט, דאס מיינט אויב די גאנצע וועלט וואלט געהאלטן שבת וואלט געווען די גאולה.

רבינו: ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה' (תהלים קי"ג ב.), ממזרח שמש איז דאך דארט...

די ערשטע אידן וואס עסן מצה איז דארט, די ערשטע אידן וואס בלאזן שופר, די ערשטע אידן וואס עסן אין די סוכה און נעמען ד' מינים, אלע מצוות זענען זיי די ערשטע, הכל בתר רישא גריר. יעדן שבת יעדן יום טוב, און יעדן טאג לייגן זיי די ערשטע תפילין.

א' הנבוכים: ווען משיח וועט קומען וועט אויך זיין דארט די ערשטע.

רבינו: דאס איז שוין נישט שייך מסביר צו זיין ווי אזוי ס'וועט דעמאלטס זיין קיבוץ גלויות.⁶

אב"ד טשערקאם: דער קדושת יו"ט האט אנגעהויבן צו האלטן שבת לויט ארץ ישראל.

רבינו: אזוי זאגט מען, ער האט שוין געהאלטן שבת פון פרייטאג נאכמיטאג, די זאך איז אזוי, ער האט דאך געוואוינט אין אייראפע מילא פון דארט ביז ארץ ישראל איז נישט אזא גרויסער חילוק, א שעה צוויי, פון אמעריקע איז דאך א גרויסער חילוק.

גאב"ד מעלבארן: די גמרא זאגט דאך יהי הלקי עם מכניסי שבת בציפורי ומוצאי שבת בטבר' (שבת קיח).

רבינו: איך בין געווען אין פאלם ספרינגס (בו שהה רבינו בימות ההורף למנחה) דארט איז דא א אינטערעסאנטע שאלה וועגן שבת יעדע איינציגע וואך, דארט איז דא א גרויסע שטאט, ביי מערב זייט פון די שטאט איז דא הרים גבוהים ורמים, זייער הויכע בערג, ווי נאנטער צום בארג ווערט די זון נעלם

6

עי' רמב"ם (הלכות מלכים פ"ב ה"ב) "וכל אלו הדברים ומוצאי חן (אופן הגאולה) לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו שדברים שתומין הן וכו', עיי"ש.

גאב"ד מעלבארן: ווי אזוי פירן זיך די אידן דארט?
רבינו: זיי האבן געמאכט אזא פשרה...

ס'איז מיר אויסגעקומען צו זיין דארט כ'האב מיך געשפירט זייער... איך האב געהייסן נישט טון קיין מלאכה פון ווען די זון ווערט געלם, די שאלה ווערט אבער ווען זאל מען צינדן לעכט? איך האב געהייסן אז מ'זאל צינדן לעכט פריה און מ'זאל מאכן די ברכה פארן זמן פון די שקיעה ווי ס'איז אויפן כדור הארץ, כ'האב געמאכט אזא פשרה.⁸

גאב"ד מעלבארן: נאכן פלג המנחה איז עס דאך שוין אוודאי.

רבינו: די ערשטע שקיעה איז נאך פארן פלג המנחה, די צווייטע איז שוין נאכן פלג. דאס איז דער פראבלעם ווייל עס איז אזא גרויסער דיפערענץ.

גאב"ד מעלבארן: ס'איז דא אין די אהרונים וואס זאגן אז וויבאלד מ'דערקענט אויף די לייכטער אז ס'איז לכבוד שבת איז נישט קיין פראבלעם... אפילו פארן פלג.

רבינו: אפילו פארן פלג? אזוי שטייט? דער הסבר איז ווייל ס'איז דא ווייסער טישטוך מיט לייכטער, איז ניכר אז עס איז לכבוד שבת.⁹

גאב"ד מעלבארן: יא, ווייל ס'איז שטארק ניכר אז די לעכט זענען לכבוד שבת.¹⁰

רבינו: ס'איז אינטערעסאנט אז ס'איז דא אזא מקום מיט אזא אינטערעסאנטער מציאות.

וסיפר גאב"ד מעלבארן שליט"א שהוא נוסע אחר איזה שבועות לארצה"ק לרגל התונת נכדיו בן התנו הגה"צ רבי ישראל חיים קאהן שליט"א רב דק"ק תולדות אהרן, עב"ג בת התנו הרח"ג ר' יודא הכהן כ"ץ שליט"א ראה"ב דק"ק מעלבורן יצ"ו.

רבינו: אייער איידעם ר' ישראל חיים איז שוין געווען דא אויף א שבת אין קרית יואל.

ודיברו אודות מקום מגוריו הונג באר"י ואח"כ במעלבארן והמשיך **רבינו:** "עם דארפן וואוינען אידן איבעראל".

גאב"ד מעלבארן: דער רבי ז"ל דער דברי יואל האט מיך נישט געלאזט אוועקפארן פון אורגוויי, ביז ווילאנג עס האבן דארט געוואוינט דארט היימישע אידן.

רבינו: דער פעטער ז"ל האט טאקע נישט געלאזט, ער האט געהאלטן אז אידן דארפן וואוינען איבעראל.

גאב"ד מעלבארן: די נמרא זאגט דאך אזוי צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפורן לבית האומות (פסחים פו).

רבינו: דער אייבערשטער וועט העלפן און דער גואל צדק וועט קומען און ער וועט צוזאמען נעמען דעם כלל ישראל פון איבעראל, מארבע כנפות תבל, סוועלן קומען אידן פון איבעראל.

וברכו רבינו לרגל שהשמהות במעונו ברב ברכות
 ונפרדו לשלום

אמנם דעת מרן שליט"א הוא להחמיר שם לגבי איסור מלאכה בערב שב"ק שלא לעשות מלאכה מן השקיעה הנראית לעין, וכן כתב בספר נברשת שדן בזה לפני הגה"ק רבי יהושע לייב דיסקין זצ"ל לגבי מקומות בירושלים אשר השקיעה נראית מוקדמת מפני ההרים המוכסים, ואמר שלגבי ספיקות שבת אין להכריע לנכות ההרים, רק יש להחמיר בדאורייתא, עיי"ש, ועי' במה שכתב בזה בספר אבהא"ו (הלכות ק"ש סי' יח) ועי' בהו' במועדים וזמנים (ח"ב סי' קנד, וח"ה בהערות על ח"ב) מה שדן בזה בפסקו של מהר"ל"ד שיש להחמיר לגבי שבת, עיי"ש, ועי' בשו"ת שבת הלוי (ח"ט סי' ג) וז"ל, יסדתי בעניי דלענין שבת בודאי עליו להחמיר כל ששקיעה חמה במקום הזה שאסור לנהוג בו חול, ועיי"ש לגבי שאר דינים, ושם בח"ג (סי' כו), ועי' בשו"ת קנה בושם (ח"ב סי' עה) לגבי כמה מקומות בירושלים שכתב כי כי עצם קביעת זמן השקיעה הוא תלוי באשלי רברבי אם מנכין את גובה ההרים ממון השקיעה או לא, ויש להחמיר לגבי דאורייתא, עיי"ש שהסכים עמו המנחה יצחק בזה.

8

הוא על פי דברי המג"א (סי' רס"ג סק"א) שהביא דברי הגה"ר"ש בשם מהר"מ דכיש חופה בערב שבת ומאחרים בה עד אדר שקיעת החמה, והאשה אינה רוצה לקבל שבת לפני החופה, אז תדליק הנר בלא ברכה קודם החופה, ואחר כך בהשיבה תפרוש ידה על הנרות ותברך, ואם כי המג"א תמה שם על דבריו, מ"מ מסיק לבסוף בדיעבד יש לסמוך אמהר"ש, עיי"ש.

9 בשו"ע (סי' רס"ג ס"ה) דאין להקדים הדלקת נר שבת קודם פלג המנחה, וכתבו הפוסקים דאף בדיעבד כשהדליק קודם פלגה"מ לא יצא, עי' דרך החיים, יעב"ץ, ובשע"ת (סי' רס"ג סק"א), ובשו"ע הרב (סי' רס"א ס"ה), ובמשנה ברורה (רס"ג סק"ה), ועיי"ש (סק"א) דאף בחי' רעק"א שכתב (בסי' רס"ג שם) דאפשר להדליק בעוד היום גדול לא נתכוון שאפשר להדליק קודם הפלג, עיי"ש.

10

כן למדו האחרונים כבנות דברי רעק"א שכתב לפידעו יצא בדיעבד ידי חובתו אם הדליק בעוד היום גדול כשניכר שהו' לכבוד שבת, עי' בנור ישראל, ובשו"ת ארץ צבי (סי' קז), וכן דעת הפרי חדש (בקומטרס דבי שמשא).

דברית קודש

מכ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

דרשה לתלמידי ישיבה"ק בארא פארק במחנה ויואל משה פליישמאנס - יום ה' פר' עקב שנת תשס"ח לפ"ק

עירך, ושם נעבדך ביראה, וזאת היתה תמיהת רבי יוחנן כיון דליכא עבידתא שפירתא בבבל, היאך זכו לאגרא טפי בברכת למען ירבו ימיכם, אבל כיון שאמרו לו דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו, שהרי הא דמקדמי ומחשכי היא גם כן סיבה להעדפת שכר, ושפיר זכו לברכת למען ירבו ימיכם, עכ"ד.

ועל פי זה ביאר כ"ק מרן אאמו"ר זללה"ה בברך משה (פ' חיי שרה עמוד צו) מזה שפי' רש"י"ל שני חיי שרה כולן שוין לטובה, ודקדקו המפרשים מה הוסיף רש"י"ל בזה אחר שכבר דרש מקודם בת ק' כבת כ' בלא חטא. אך ביאור הענין דהנה אצל שרה אמנו מצינו שזכתה לשני מעלות אלו גם יחד, כי עבודתה להשי"ת היתה עבידתא שפירתא שהרי היתה בארץ ישראל, וגם השכימה והעריבה לעבודת הבורא ככתוב (משלי לא טו) ותקם בעוד לילה, ודרשוהו חז"ל במדרש תנחומא (פ' חיי שרה ס"ד) על שרה אמנו. וזה שהוסיף רש"י"ל ואמר כולן שוין לטובה, ללמדנו אשר לבר מן דין שעבדה עבידתא שפירתא, בת ק' כבת כ' בלא חטא, עוד היתה מקדמת ומחשכת בבוקר ובערב לעבודת השי"ת, וממילא היו שנותיה כולם מלאים בעבודת ה', ולא נצרך לנכות מן החשבון את שעות הלילה, כי עסקה בעבודת ה' כל הימים לרבות הלילות, כולן שוין לטובה. והוסיף שם בזה דבר חידוש, כי אם העובד עבידתא שפירתא לבד, או שמקדים ומחשיך לבד, זוכה להעדפת שכר, למען ירבו ימיכם וימי בניכם, הרי על אחת כמה וכמה שהעובד בשני הבחינות יחד, ששכרו הרבה מאד, וכוחו יפה ביותר שהקב"ה טפי ליה אאגריה לו ולדורותיו אחריו לעולם, עכ"ד.

ובדרך זה עבד גם אברהם אבינו את בוראו, כי עבודתו היה בעבידתא שפירתא, וגם היה משכים

והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם, ופירש"י אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון. והקשו בעלי התוס' וכי יש מצות שאדם דש בעקביו, וא"ו זללה"ה בישמח משה כתב לפרש והיה עקב תשמעון, ר"ל שתשמרו המצוה שהוא בעקב בהליכת רגלים, ואף אנו נימא בה מילתא על פי דרכו.

ונראה בהקדם דברי הגמרא (ברכות ח.) אמרו ליה לרבי יוחנן איכא סבי בבבל, תמה ואמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה כתיב (דברים יא כא) אבל בחוצה לארץ לא, כיון דאמרי ליה מקדמי ומחשכי לבי כנישתא, אמר היינו דאהני להו. והאריכו המפרשים לבאר מה נתייבבה לו לרבי יוחנן בזה דמקדמי ומחשכי לבי כנישתא, והלא סוף סוף על האדמה כתיב.

וביאר הר"י אלגאזי זללה"ה (הובא בשער בת רבים פ' עקב) על פי מה שאמרו במס' בבא מציעא (דף פג.) השוכר את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב, מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב, אינו רשאי לכופן, ופרכינן פשיטא, ומשני לא צריכא דטפא להו אאגרייהו, מהו דתימא אמר להו הא דטפאי לכו אאגריכו אדעתא דמקדמיתו ומחשכיתו בהדאי, קמ"ל דאמרו ליה האי דטפת לן אדעתא דעבדינן לך עבידתא שפירתא. נמצא שהמוסיף על שכרו של הפועל, אדעתא דהכי מוסיף, או שישכים ויעריב, או שיעשה עבידתא שפירתא. והנה איתא במסכת עירובין (דף סה.) כי אנו פועלי דיממא להשי"ת, והנה הקב"ה טפי לן אאגרא דימי שנותינו בהם שבעים שנה, וברכת למען ירבו ימיכם הוי העדפת שכר, ולזה אמר הכתוב למען ירבו ימיכם על האדמה דוקא, כי בחוצה לארץ אין באפשרותינו לעשות עבידתא שפירתא, וכאמרנו בנוסח התפילה השב שכינתך לציון

הקדושה ועובדים את ה' בהתרומוות הנפש ואינם שוכחים מן הבורא עולם, אז בהגיע הימים הקדושים הוא מתרבה ביתר שאת.

ועל כן ביום זה היו בנות ירושלים יוצאות, ואיתא במדרש (שמו"ד פכ"ג ס"ו) אל תהי קורא בנות ירושלים אלא בונות ירושלים, רמז על הצדיקים שבונים ומחזקים את מעמדם של בני ישראל ומעוררים לבבות ישראל לעבודת ה', והם יוצאים לעורר את בני ישראל ולהקיצם משינת הזמן, והיו אומרות בחור שא עיניך, פתח עיניך וראה איך עבר כל השנה, בראשית השנה כל אחד יש לו השתוקקות לעבודת ה' ומקבל על עצמו להוסיף אומץ בתורה ובתפלה, ועכשיו שא עיניך לראות אם נתעלית למדרגה שרצית להתעלות, ואם הוצאת מחשבותיך הטובים מכח אל הפועל. ואומר תן עיניך במשפחה, ע"ד הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם, שיתבוננו בדרך עבודת ה' של אברהם אבינו ושרה אמינו אשר כל ימי חייהם היה שרשרת אחת של עבודת ה', וכדאיתא בזה"ק (ויחי דף רכד.) ואברהם זקן בא בימים, דהיינו שבא עם כל הימים שהיו מלאים בתורה ויראת שמים ועבודת ה' ולא נחסר לו מהם אפילו יום אחד, עי"ש. ועבדו את ה' בעבידתא שפירתא באופן אשר אין לנו השגה בזה, ומה גם השכימו והעריבו לעבוד את ה', וכמה רחוקים אנחנו מזה.

ולזה אמרו חז"ל שם, דמחמשה עשר באב מאן דמוסיף יוסיף, כי בהגיע סוף השנה ומתחילים להתבונן במעמדינו, הרי רואים אנחנו כמה רחוקים אנו מעבודת ה' בעבידתא שפירתא, על כן מכאן ואילך מוסיפין בלימוד התורה להיות עכ"פ ממקדמי ומחשכי לבי כנישתא, ומאן דמוסיף מוסיפין לו, דבזכות זה טפי ליה אאגרייהו בברכת למען ירבו ימיכם, וההיפך בהיפך חלילה במאן דלא יוסיף, כי אין בידו לא עבידתא שפירתא ולא מעלת המקדמים והמחשכים אין בו, ואם כן באיזה זכות יזכה לברכת למען ירבו ימיכם.

וכבר היה דברינו לפרש מה דאיתא בשולחן ערוך (אורה חיים סימן תקפ"א ס"א) נוהגים לקום באשמורת לומר

ומעריב לעסוק בתורה ובתפלה, והיינו דאהני ליה שזכה לאריכות ימים ושנים. ולזה נאמר ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. והכוונה כי אברהם אבינו היה זקן ויושב בישיבה ועבד עבידתא שפירתא, וגם היה בא בימים, שהשכים והעריב לעבודת בוראו, ולזה וה' ברך את אברהם בכל, ופירש"י בכל בגימטריא בן. שהוא עצמו זכה לאריכות ימים ושנים, וגם נמשך הברכה לבניו אחריו.

ויש לפרש בזה דברי הנביא בהפטרת השבוע (ישעיה נא ב) הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם מי אחד קראתיו ואברכהו וארבהו. והכוונה שיתבוננו באברהם אבינו ושרה אמינו אשר עבודתם בקודש היה בשני אופנים הללו, הן בעבידתא שפירתא, והן שהיו משכימים ומעריבים לעבודת ה', ובזכות זה ואברכהו וארבהו, שברך אותו הקב"ה בברכה לו ולבניו, וכמו שנאמר ואעשך לגוי גדול, שיהיה הברכה גם לדורותיו אחריו.

ובלכתינו בדרך זה יש לפרש מה דאיתא במס' תענית (דף כו:) אמר רבן שמעון בן גמליאל, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות וכו' וחולות בכרמים, ומה היו אומרות, בחור שא נא עיניך וראה מה אתה בורר לך, אל תתן עיניך בנוי תן עיניך במשפחה. ודברי הגמרא צריכים ביאור, כי באמת בכל הש"ס טמונים בו דברים גבוהים ונשגבים, וכל שכן באגדות הש"ס בודאי שאי אפשר להבין כוננת הגמרא כפשוטו.

אמנם לפי דרכינו יש לומר דהנה ביום חמשה עשר באב מתחילין ימי הרחמים והרצון, וצדיקים הקודמים אשר בכל השנה כולה היה שורה עליהם פחד ואימה מיראת אלקים, מכל שכן בהגיע יום חמשה עשר באב כבר התלהב לבם באש קודש לקראת ימי הרחמים והרצון הבאים, וכל רמ"ח איבריהם ושס"ה גידיהם היו מפחדים מאימת יום הדין והיה ניכר על כל פסיעה הכנתם לימים הקדושים, ובודאי אם כל השנה עובר ביראת ה' באהבת ה' ובדביקות ה', שדבוקים בתורה

הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם כי אחד קראתיו ואברכהו ואברכהו.

ויתבאר בהקדם מה שכתב א"ז זללה"ה בקדושת יום טוב (לראש השנה אות א) לבאר נסיון העקידה אשר רצה אברהם לשחוט את בנו, הלא אחד היה אברהם אבינו אשר כבר נתנסה בכמה נסיונות משך קל"ז שנות חייו, ומסר נפשו למען אהבת הבורא יתברך וביטל כל התאוות הגופניות, ומהיכי תיתי שיחשוך את בנו יחידו מלעקוד על גבי מזבח. אמנם נראה יען כי רצה הקב"ה לזכותו ואת זרעו אחריו לדורות עולם בנסיון גדול וחדש, על כן עשה הקב"ה ולקח מאברהם אבינו כל מדריגותיו אשר היה לו מקדם, למען ישאר כמו איש פשוט מאוד, אשר לזה בוודאי יהיה הנסיון גדול לשחוט את בנו. וזהו ביאור המסורה וירא את המקום מרחוק (בראשית כב ד), מרחוק ה' נראה לי (ישעיה לא ב), כי העיד הכתוב וישא אברהם את עינו וירא את המקום"ם, הוא הקב"ה שנקרא מקומו של עולם, מרחוק, שהרגיש בעצמו כי אבד מדריגותיו וקרבתו להשם יתעלה, ויגיד עליו רעו במסורה מרחוק ה' נראה לי, ר"ל דאין הכוונה על מקום העקידה, רק על השי"ת שנדמה לו מרחוק ואין קרוב אצלו בדעת ובהשגחת שלימות ובאהבה דבוקה כבתחילה, ובאמת כל זאת סיבב המסבב למען הגדיל כח הנסיון, עכדה"ק, (וכ"כ בעבודת ישראל פ' וירא).

אמנם באמת מנסיון העקידה יכולים אנו ללמוד מוסר גדול ודרך התחזקות בעבודת הבורא יתברך, והנה כך הוא דרכו של היצר הרע לבא אל האדם ולהפיל בקרבו מחשבת יאוש, באמרו הבט נא וראה במעשיך הראשונים אשר עשית מראשית השנה, ואם כן במה איפוא אתה בא לגשת אל הקודש לעבוד את ה', הלא איזה שויות יש בעבודתך ובלימודך, וכה הוא עושה כמה פעולות ותחבולות בכדי להאביד את חשקו שלא יעסוק בתורה ולא יקיים ח"ו מצוות ה' בהתלהבות.

ולזה בא הנביא לחזק את בני ישראל ואומר, הביטו אל אברהם אביכם, אברהם אבינו עבד את בוראו עבודת הקודש של מאה שנים, והוא לא ירש כלום

סליחות ותחנונים מראש חודש אלול ואילך. וכתב בהגה, ומנהג בני אשכנז אינו כן, אלא מראש חודש אלול ואילך מתחילין לתקוע אחר תפלת שחרית. הנה מה שכתב הרמ"א דמנהג בני אשכנז אינו כן, אין הכוונה שאינם נוהגים לקום באשמורת הבוקר, אלא הכוונה שאינם אומרים סליחות, אבל לקום באשמורת הבוקר מראש חודש אלול ואילך בזה כולי עלמא מודי דנוהגים כן, וכן הוא המנהג בכל תפוצות ישראל לקום מראש חודש אלול ואילך באשמורת הבוקר לעסוק בתורה בתפלה ותחנונים. (ועיין בדברי שער תהלה מזמור ח)

ומעתה יש לומר דמה שכתב רשי"ל מצות קלות שאדם דש בעקב"ו, הכוונה על ענין השכמה באשמורת הבוקר, אשר כמה פרטי המצוה נעשית על ידי פסיעות ובעקביים לילך בבית המדרש באשמורת הבוקר, ונקרא מצוה קלה מפני שרוב העולם מתרשלין בזה וקלה היא בעיניהם כי לא ידעו ולא יבינו החשיבות בזה, ובא הכתוב להזהיר והיה עק"ב תשמעון, דבסוף השנה יש להזדרז עוד ביתר שאת לשמור את המצות קלות ולהיות ממשכימי קום בכדי שיזכו לברכת למען ירבו ימיכם, ואז יזכו להעדפת שכר ואהבך וברכך והרבך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך.

ותלי"ת שבמקום הזה מניחים דגוש שישכימו באשמורת הבוקר ללמוד לפני התפלה, וכאשר כן נהג מרן דו"ז זללה"ה בישיבה"ק שישכימו באשמורת הבוקר ולעסוק בתורה לפני התפלה ובה לעשות הכנה לעבודת התפלה, ופע"א אמר שאינו מבין איך יכולים לגשת להתפלל אל ה' טרם שעסקו בתורה כמה שעות לפני התפלה. ובעמדינו אחר יום חמשה עשר באב יש להזדרז בענין זה ביתר שאת, וגם אלו הרגילים להשכים באשמורת הבוקר, יקדימו לקום ולהוסיף עוד שעות בלימוד התורה, ומאן דמוסיף מוסיפין לו אריכות ימים ושנים וכל טוב.

[ב]

עוד יש לומר בביאור מקראי קודש והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה, וגם לפרש דברי הנביא

מצפים לזה, ואהבך וברכך והרכך וברך פרי בטנך ופרי אדמתך וגו' והסיר ה' ממך כל חולי, הן חולי הגוף כפשוטו, וגם חולי הנפש הוא בכלל, לא יהיה בך עקר ועקרה וגו', והן הם ברכת בני חיי ומזוני רוויחי.

והבורא כל עולמים יהא בעזרינו שיהיה לנו הזכיה לעסוק בתורה בלי התרשלות, ויהיה לנו השתוקקות לעסוק בתורה ביתר שאת ויתר עוז, והנה רבת שבעה לה נפשי עונג וגם שמחה לכא כאן בישיבה אשר פקיע שמיה העומדת תחת הדרכת הרה"ג מציעשנוב שליט"א, והישיבה קטנה העומדת תחת הדרכת הר"ר יצחק אהרן גרין שליט"א, מרביצי תורה מובהקים כל אחד לפי בחינתו ומתאמצים להשריש בתלמידי הישיבה תורה ויראת שמים והתמדה, ואתם עמם כל המרביצי תורה כולם אהובים כולם ברורים תלמידי חכמים מופלגים יראי ה' המשקיעים כוחות מרובות בהתלמידים שיעסקו בתורה ויתעלו במדריגה, השי"ת יעזור שתצלחו כולכם בהצלחה מרובה, והברכה אחת הוא לגיסי הרב אב"ד דקהלתינו בב"פ שליט"א, השי"ת יעזרהו בשפע ברכה והצלחה ויזכה לישיב על מזי מנוחות בהרצת התורה ויראה ובכל העיניים, וכל העוסקים והמסייעים בעבודת הקודש הן בעיני רוחניות והן בעיני גשמיות, יזכו לבריאות ורוב נחת ברכה והצלחה.

והשי"ת יעזור שיהיה לנו הזכיה למלאות השבועות שנשאר לנו עוד בשנה זו ללימוד התורה ועבודת ה' ותיקון המעשים, אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב וגו', וכל אחד צריך לפשפש במעשים בזמנים הללו, והשי"ת יאר עינינו שנראה מה שצריכים לתקן, ולתקנם באופן הראוי, ונזכה כולנו לכתיבה וחתומה טובה שנה טובה ומבורכת שנת אורה שנת ברכה וכל טוב, שפע ברכה והצלחה, ונזכה לביאת גואל צדק במהרה כימינו אמן.

מתרח אביו, אלא מעצמו זיכך וטיהר רמ"ח איבריו ושם"ה גידיו וקידש אותם באופן גבוה ונעלה והגיע למדריגות גבוהות ונשגבות, ואחר כל אלה פתאום ראה עצמו כאיש פשוט מאד, שהיה לו נפילה גדולה ממדריגותיו הגבוהות, וירא את המקום מרחוק, שנתרחק ח"ו מאת השי"ת. והנה איש אחר במצב כזה היה נופל בסבך האוש והיה חושב האם כבן מאה שנה אתחיל מחדש לעבוד את ה', וכי למה יחשב, הלא ממיילא אבדתי הכל. אולם לא כן עשה אברהם אבינו, אלא התחזק עצמו והתחיל מחדש בעבודת ה' גם במצב כזה, וממנו נקח לעבוד את ה' בצוק העתים הללו, ובדרך זה עלינו להתחזק בכל המצבים, הביטו אל אברהם אביכם, וכמו שלא נפל אברהם אבינו בסבך האוש אף כאשר ראה עצמו במצב קשה, כך יתחזק כל אחד מישראל באיזה מצב שהוא, ואף אם חלילה בא לידו איזה מכשול ח"ו, לא יאמר לנפשו נואש, ולא יחשוב מחשבות כאלה שחלילה מעשיו לא חשובים לפני ה', אלא יתחזק בכל אופן ובכל מצב, וידע שעבודת ה' של כל אחד ואחד מישראל שהוא מזרע אברהם וכל דף גמרא וכל סעיף בשו"ע שהוא לומד חשוב מאד בשמים.

ולכוונה זו אמרו בנות ירושלים ביום חמשה עשר באב, בחור שא עיניך תן עיניך במשפחה, והכוונה שיתבוננו בראש המשפחה אברהם אבינו, וממנו נקח לדעת כמה חשוב הוא בשמים אף עבודת איש פשוט מישראל, אשר במדריגה הלזו היה אברהם אבינו בשעת העקידה, ובוה נתחזק והחלש יאמר גבור אני, ויגבה לבו בדרכי ה' לעבוד את הבורא בכל עת ובכל זמן.

ובזה יתבאר הכתוב והיה עק"ב, רמז על מצב הנמוך באחרית הימים, דאף אם נמצאים ח"ו במצב קשה ובמדריגה נמוכה, עם כל זה תשמעון את המשפטים האלה, יתחזקו ויעסקו בתורה הלאה, ואז יזכו לכל הברכות האמורות בתורה אשר עיני בני ישראל

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

קול עדר נישואי "ברך משה" רחסרי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעמו"מ

"ברכת מזל טוב"

הננו משגרים ברכת מודט וזכה ולבבית לאנ"ש החשובים כל אחד בשמו יבורך

קול רינה וישועה באהלי צדיקים

ברגשי גיל חדוה עילאה ובהרדת קודש משגרים את ברכת מזל טוב אל מזל פני

"כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ולחתנו הגה"צ רבי הנוך העניך אשכנזי שליט"א

רב ביהמ"ד אבני צדק הדומ"ץ שכונת עצי התמרים בקרית יואל יע"א

לאירוסי בתו, נכדתו

הרה"ח ר' יעקב ריבל שליט"א

לנישואי בתו ביום ראשון באולם התמר

הרב ר' אברהם ישעי' ווייס שליט"א, רמ"מ בשיבתנו הן

ולאביו הרה"ח ר' משה חיים ווייס שליט"א, מנהל המוסדות

ולחתנו הרה"ח ר' יוסף ישעיהו גרין שליט"א, חבר הנהלת המוסדות

ולקינו הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א

לנישואי בנו, נכדם ביום רביעי בלאנדאן

הרה"ח ר' ישראל אלעזר פארקאש שליט"א

***

הרה"ח ר' ישראל אלעזר טאבאק שליט"א

לנישואי עאעאיהם ביום חמישי באולם ארמונות הן

הרה"ח ר' ראובן יואל יאקאב שליט"א

לנישואי בנו ביום חמישי באולם הוד והדר

הרה"ח ר' חיים דוב בנעט שליט"א

ולאביו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' שניאור זלמן טאבאק שליט"א

לאירוסי בנו הבה"ח מאיר נייז תלמיד ישיבתנו

הר"ד יואל גרינוואלד הר"ד

ולאביו הרה"ח ר' אלכסנדר יעקב מנחם גרינוואלד שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' משה מילער שליט"א

להולדת בתו, נכדתם - קידושא רבא בבית מדרשינו בזכרון מאיר

הר"ד יואל מאשקאוויטש הר"ד

ולאביו הרה"ח ר' יצחק מרדכי מאשקאוויטש שליט"א

ולחתנו הרה"ח ר' משה צבי כהן שליט"א

להולדת בתו, נכדתם - קידושא רבא בביהמ"ד זוטשקא רח באר מים חיים

ק"ח

"נפש חיה"

ע"ש הרבנית הצדיקת

מרת הו' מוילז'יש ע"ה

בת מרן רבינו משה ז"ע

נלב"ע ה' שבט תשנ"ג

☆ ☆ ☆

ק"ח

"חסדי מנחם משה"

ע"ש

ר' מנחם משה גאנץ

ז"ל

ב"ר דוב ז"ל

נלב"ע י"ג מנחם אב תשנ"ג

☆ ☆ ☆

ק"ח

"תהלה לרוד"

ע"ש ר' משה דוד

מעלער ז"ל

ב"ר חוקא משה ז"ל

נלב"ע י"א תשרי תשמ"ח

☆ ☆ ☆

ק"ח

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן

בערנאט ז"ל

ב"ר ישראל ז"ל

נלב"ע מ"ו חשוון תשמ"ז

☆ ☆ ☆

ק"ח

"ציון לנפש חיה"

ע"ש ר' בן ציון בנעט

ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל

נלב"ע ט' שבט תשנ"ג

והתנו מרת חו"ה ע"ה

ב"ר יהושע ז"ל

נלב"ע י"א סיון תשנ"ה

☆ ☆ ☆

ק"ח

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר

בנעט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל

נלב"ע כ"ג ניסן תשנ"ז

והתנו מרת רייזל ע"ה

ב"ר אפרים ז"ל שמעון

נלב"ע ה' סבת תשנ"א

☆ ☆ ☆

ק"ח

"ממכון שבתו

השג"ח"

ק"ח

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל

ב"ר מרדכי ויורצבערגער ז"ל

נלב"ע ח' כסלו תשמ"ב

☆ ☆ ☆

ק"ח

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'

ישראל יעקב אייזנבערגער ז"ל

נלב"ע מ"ו אייר תשנ"ז

ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם

מענדל ז"ל ב"ר סיון תשנ"ה

והתנו מרת ריינה ע"ה

ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל

נלב"ע כ"ט תמוז תשנ"ג

☆ ☆ ☆

ק"ח

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש

ר' שמואל זאב לעוו ז"ל

ב"ר יעקב דוב ז"ל

נלב"ע ג' תשרי תשנ"ח

והתנו מרת חנה ע"ה

ב"ר חיים משה ז"ל

נלב"ע י"ב חשוון תשמ"ו

☆ ☆ ☆

ק"ח

"אנשי חי"ל"

ע"ש

ר' אביגדור פרידמאן ז"ל

ב"ר נחמ"י ז"ל

נלב"ע ז' שבט תשנ"ג

והתנו מרת חנה לאה ע"ה

ב"ר יעקב פרענקל מ"ח ז"ל

נלב"ע ב' אלול תשמ"ג

☆ ☆ ☆

ק"ח

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'

צבי אלימלך געלעבמאן ז"ל

ב"ר אברהם ז"ל

נלב"ע ד' אלול תשנ"ט

והתנו מרת בריינדל ע"ה

בת ר' מרדכי מנחם ז"ל

נלב"ע כ"ה תמוז תשנ"ט

☆ ☆ ☆

ק"ח

"אפרון נמט' לר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל

בן ר' שניאור זלמן ז"ל

נלב"ע ז' מנחם אב תשנ"ה

☆ ☆ ☆

ק"ח

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל

ב"ר חוקי איתמר טובי ז"ל

נלב"ע י"ג כסלו תשנ"ה

☆ ☆ ☆

ק"ח